22

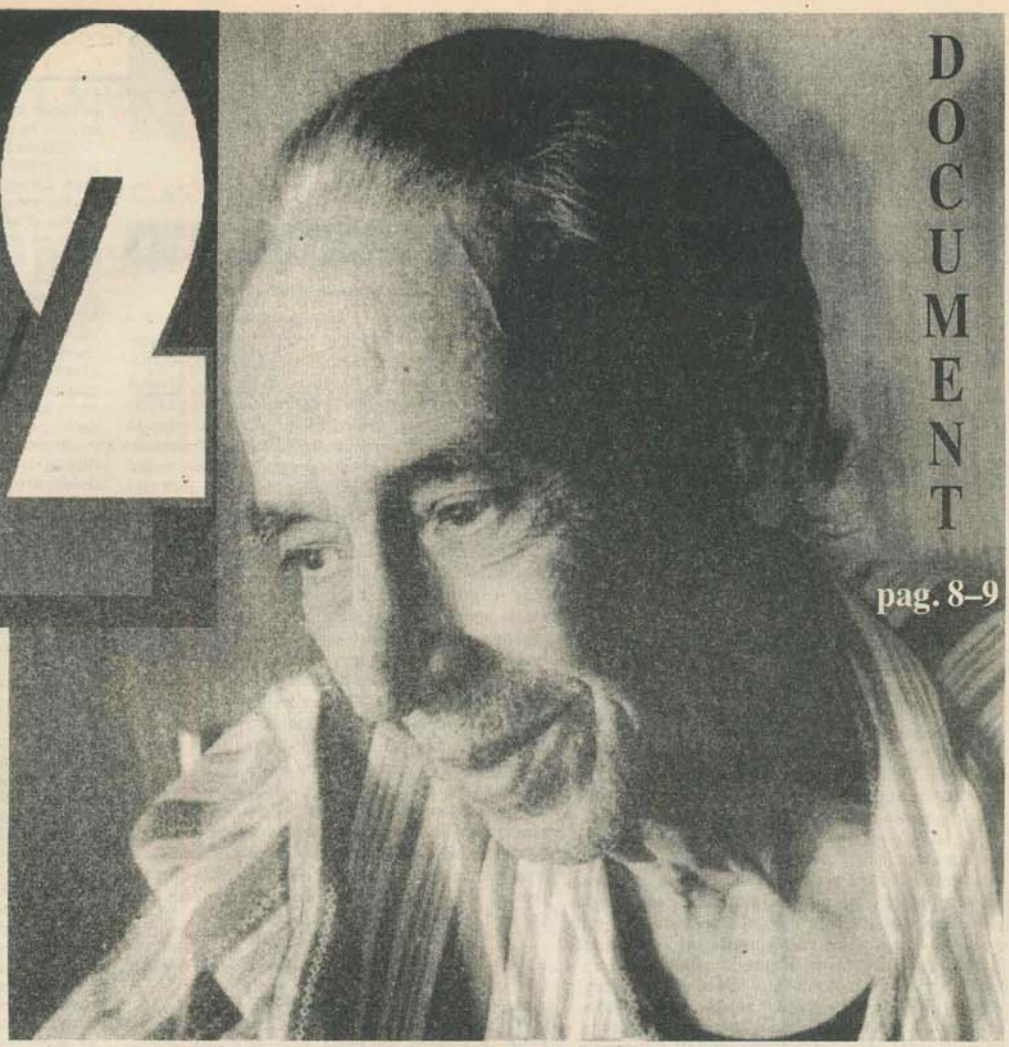

DOCUMENT

pag. 8–9

N.C. MUNTEANU după 15 ani de „Europa Liberă“

pag 3

Din doi oameni, unul moare de inimă – anchetă

pag 7

Cronică literară: Dan C. Mihăilescu despre cartea Monicăi Lovinescu „Est-etice“

pag 15

Ronald Reagan văzut de Henry Kissinger

pag 12

Aviator TUDOR GRECEANU, erou de război, închis politic timp de 16 ani

HORAŢIU PEPINE

Vina absenţilor

Un om alungat din sediul Comitetului Judeţean al PCR în decembrie 1989 se întoarce în 1994 în acelaşi sediu, de data aceasta ca primar ales prin vot democratic. Oamenii vechii administraţii comuniste nu şi-au putut imagina o revanşă mai strălucită. Alegerea lui Adrian Păunescu şi a lui C.V. Tudor în Senat, înţesarea ministerelor la diferite niveluri cu complicii vechiului regim (adică tot ceea ce a fost numit în ultimii ani **restauraţie**) nu pot avea aceeaşi putere simbolică precum alegerea lui Anton Lungu ca primar al Brăilei.

La Brăila, totul e fără fisură. Preşedintele ţării, el însuşi fost prim-secretar, poate invoca dizgraţia partidului, toţi ceilalţi şi-au construit circumstanţe atenuante, au făcut parţiale retractări, au invocat cu feţe umile slăbiciunea omenească. Anton Lungu însă a fost surprins de Revoluţie în poziţia cea mai ameninţată, care părea să-l compromită pe viaţă – a făcut un an de închisoare –, şi iată-l acum cîştigător în alegeri. Dacă CPUN ar fi adoptat restricţia conţinută în punctul 8 al Proclamaţiei de la Timişoara pe o perioadă de 4 ani, Anton Lungu putea de asemenea cîştiga alegerile. Iar la Brăila e greu (dacă nu imaginăm un complot mult prea subtil) să invocăm complicitatea Guvernului, întrucît candidatul PSM a cîştigat mai ales împotriva candidatului guvernamental. Opoziţia a obţinut sub 10 procente şi părea de la bun început fără şansă. Electorii de la Brăila au avut practic de ales între confirmarea regimului actual şi negarea lui din perspectiva trecutului.

Cu toate acestea, nu putem trage de aici o concluzie utilă pentru orientarea politică a electoratului românesc – şi nu atît pentru că ar fi vorba de un caz izolat, de un accident, ci pentru că fostul prim-secretar a fost ales mai cu seamă de cei absenţi. Din cei care au votat (44%), au înclinat în favoarea fostului prim-secretar 58%, ceea ce înseamnă exact un sfert din cetăţenii cu drept de vot ai Brăilei. Dacă angajarea ţinea de morala fostului regim, în formele ei falsificate, dacă angajarea ţine de morala părinţilor, mereu responsabili de rezolvarea problemelor zilnice, tinerii îşi îngăduie o privire de sus, distrată, uneori fals indignată, de multe ori amuzată. Neangajarea tinerilor împrumută mult din fericirea turistului, care în decorul cel mai degradat vede pitorescul, insensibil la dramă şi mulţumit de propria sa iresponsabilitate. Să nu mergi la vot pare o libertate cîştigată. Într-un decor social de multe ori deprimant, să nu te baţi pentru un lucru care, dacă nu este imposibil, pare să aibă mici şanse de realizare poate aduce o compensaţie psihologică. A sta deoparte pare mai elegant şi poate simula gratuitatea gestului artistic. Poate tocmai de aceea generaţia nouă îl admiră atît de mult pe muzicianul vagabond al lumii occidentale. Atîta doar că vagabondul, *raisoneur* al epocii sale, este un privilegiu al societăţilor bogate, este un antiburghez într-o lume cu solidă morală burgheză.

Mai e de observat cît de firave au fost protestele studenţeşti în ultimii ani. Dacă la Paris un proiect al ministrului Învăţămîntului de sporire a taxelor şcolare a provocat uriaşe manifestaţii de stradă, la noi mizeria din cămine provoacă doar comentarii şi, în cel mai bun caz, petiţii, niciodată rezolvate. Faptul că planul de şcolarizare a crescut la Universitatea din Bucureşti de cîteva ori numai cu scopul de a asigura normele profesorilor ameninţaţi cu şomajul, fără să se ia în seamă posibilităţile de cazare, spaţiul din sălile de seminar şi din biblioteci, nu a provocat nici un protest. Prezenţa facultativă îngăduie tuturor realizarea unui *modus vivendi*. Însă absenteismul civic poate avea efecte grave. Brăila este un avertisment pentru ce poate însemna delegarea completă a responsabilităţii.

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL ● ANUL V ● Nr. 42 (245) ● 19–25 octombrie 1994 ● 250 lei

CURIER 22

SCRISORI OPINII DREPT LA REPLICĂ

După rația de libertate – rația de certificate!

V-aș invita să privim un pic mai de aproape conceptul politic așezat la baza preconizatelor transformări economice. Este vorba despre intenția Guvernului de a acorda la privatizare „șanse egale fiecăruia".

Mai întîi se pune întrebarea dacă așa ceva este posibil. Și răspunsul este categoric negativ: așa ceva nu este posibil. Pentru că cele 3.000 de societăți comerciale privatizabile pot fi ierarhizate, adică plasate într-un clasament de la 1 la 3.000, de la cea mai bună pînă la cea mai slabă. Corespunzător, cel care va „prinde" acțiuni la societatea nr. 200, de pildă, va avea șanse infinit mai bune la vînzare sau la dividende decît cel care n-a „apucat" acțiuni decît la societatea nr. 2.000. În aceste condiții, unde mai sînt șansele egale?

Dar se poate oare fundamenta teoria „șanselor egale" pe faptul că toți am contribuit la edificarea proprietății socialiste? Atîta vreme cît contribuțiile individuale au fost cît se poate de inegale, eu cred că și acest argument cade.

Altă întrebare ar fi dacă atribuirea unui număr egal de acțiuni egale tuturor cetățenilor majori reprezintă o acțiune echitabilă, cu efect favorabil asupra creșterii eficienței economice prin privatizare – sau, dimpotrivă, acțiunea este inechitabilă și are un efect nefavorabil asupra creșterii eficienței economice. Pentru a răspunde și la această întrebare, să observăm că populația care participă la privatizare poate fi principial împărțită în două mari categorii: salariați și nesalariați. La rîndul lor, salariații se împart în „privatizabili" și „neprivatizabili". Cei din urmă sînt, în general, salariații regiilor de stat, care plătesc salarii de trei–patru ori mai mari decît societățile comerciale. Așadar, să comparăm. Angajatul unei societăți comerciale privatizabile – amenințat și de șomaj –, cu un salariu de 100.000–150.000 lei, va primi exact același număr de acțiuni ca și angajatul unei regii (neprivatizabile) – neamenințat de șomaj –, salarizat cu 300.000–400.000 lei. În aceste condiții, unde este echitatea? Nu cumva avem iarăși toți șanse egale, în afară de unii care au șanse și mai egale?

Pe de altă parte, nesalariații, adică în principal pensionarii și agricultorii, total independenți și izolați de specificul activităților economice privatizate, primesc și ei exact același număr de acțiuni. Măsura este inechitabilă pentru salariați și contraproductivă pentru economie. De atîta egalitate, muncitorii nu-și vor mai putea cumpăra nici locul pe care stau!

De ce oare nu ne-a oferit Guvernul șanse egale atunci, în 1991, cînd, privatizînd fulgerător comerțul exterior, a creat premisele ca multe milioane de dolari să nu intre în buzunarul statului, unde le era locul, ci în buzunarele altora, mai egali decît noi?

După împărțirea acțiunilor, oamenii vor vedea că acestea le conferă drepturi iluzorii și avantaje insignifiante. Singura modalitate de a influența situația este (iarăși) asocierea, posibilă mai ales în mediul rural, unde o comună unită poate spera să obțină o parte semnificativă dintr-o fabrică, dacă actualele propuneri ale Guvernului vor mai sta în picioare pînă la toamnă.

C. Pislaru, com. Șugag, jud. Alba, 15 august 1994

Stimate domnule Andrei Cornea,

Șomajul în preajma pensionării este o situație fără ieșire pentru multe persoane. Comisia de specialitate a Camerei Deputaților a avizat cu 10 zile în urmă o variantă de proiect de lege privind prepensionarea șomerilor, cea de-a cincea din ultimele luni. Această variantă are un caracter cît se poate de limitat și de restrîns. Persoanele cu o vechime în muncă de 25–35 de ani pot ieși la pensie cu cinci ani mai devreme, dacă sînt șomeri la data adoptării legii. Se au în vedere măsuri de prevenire a „șomajului voluntar".

De menționat că ultima variantă avizată face deosebire între actualii șomeri și cei din viitor: doar primii beneficiază de prepensionare, ceilați rămîn șomeri pînă la împlinirea limitei de vîrstă necesare pentru pensie; este deci regresivă față de variantele precedente propuse de PUNR și UDMR.

Dacă Opoziția ar da dovadă de o anumită abilitate la dezbaterile în plen, ar trebui să reia amendamentele PUNR din primăvară, în favoarea ei. Astfel, ar obține adeziunea unei părți însemnate a electoratului cu vîrstă ridicată, care, de regulă, votase pînă acum cu PDSR. De altfel, Opoziția a votat amendamentele respective astă-primăvară; atunci doar deputații PDSR s-au opus.

Echitabil este ca tuturor celor concediați în preajma pensionării să li se acorde același drept la pensie, fără a fi condiționat de un element arbitrar stabilit – în acest caz, data adoptării legii.

Cu stimă,

Dan Pascu, Timișoara

Domnule Ilie Șerbănescu,

Urmărind articolele dvs. de mare competență, din presă, precum și analizele de la Televiziune în probleme economice, cu respect expun în mod succint următoarele:

I. După prăbușirea celui de-al III-lea Reich, practic statul german n-a existat o perioadă de timp. Dar în acest timp s-a judecat procesul nazismului de la Nürnberg, în care nu s-au judecat nici 3.800.000 de membri de partid, nici 5.000.000 de Hitlerjüngend, ci pur și simplu s-au judecat căpeteniile naziste. Astfel că prin acest proces s-a descătușat poporul german de culpabilitate, creîndu-se prin aceasta reconcilierea națională, care a determinat ca tot poporul german, de la profesor universitar la omul de serviciu, să pună mîna pe ciocănel și să intre în dărîmăturile clădirilor bombardate și se recupereze cărămidă cu cărămidă, material lemnos, fier-beton sau tablă, trecînd la reconstruirea statului german.

Între timp s-a format guvernul Adenauer, sub care profesorul de economie Ludwig Erhard a întocmit planul de ieșire din criza economică în care se găsea statul german, la care a contribuit Planul Marshall.

Acest plan a fost văzut de experți ca nerealizabil. Dar profesorul Erhard s-a bazat pe două considerente: a) reconcilierea națională, după procesul de la Nürnberg; b) marele talent și hărnicia poporului german.

Astfel s-a trecut la realizarea planului. Peste cîțiva ani, poporul german intra din nou într-o criză. De astă dată într-o criză socială. Muncitorii cereau sporirea salariilor pe motiv de creșterea veniturilor la patroni. Consumatorii cereau reducerea prețurilor de larg consum pentru același motiv. Iar patronii reclamau că nu pot spori salariile fără a trimite în șomaj un număr de muncitori.

Atunci s-a hotărît convocarea liderilor sindicali și patronatelor și s-a trecut la analizarea stării de fapt, ajungîndu-se la concluzia că într-adevăr producția crescuse, dar se produsese un decalaj între cerere și oferta de pe piață, deci se intrase într-o criză de supraproducție. Analizîndu-se indicii economici, s-a constatat că productivitatea muncii crescuse cu cca 16–17%, care corespundea cu o zi de muncă din săptămînă. În urma acestei constatări, s-a ajuns la o înțelegere între patronat și liderii sindicali, ca săptămîna de lucru să fie de 5 zile, corelîndu-se astfel cererea cu oferta de pe piață, ca atare s-a convenit ca patronii să nu trimită în șomaj muncitori, dar nici muncitorii să nu ceară sporirea salariilor și reducerea prețurilor la articolele de larg consum.

Și totuși, pe piață a apărut al treilea factor al economiei de piață, „concurența", care a determinat ca la unele produse de consum să scadă prețurile. De menționat că, datorită îmbunătățirii procesului tehnologic de la un an la altul, astăzi în Germania sînt întreprinderi care au program de 4 zile pe săptămînă, fiind nevoite să-și restructureze graficele de tură.

II. După capitulare, Japonia a avut o soartă mai blîndă, fiind chiar admisă rămînerea Împăratului. Iar după procesul de la Tokyo, în care a fost judecat mareșalul Tojo și colaboratorii săi, poporul japonez a intrat într-o reconciliere națională. Guvernul adus la putere a încercat ieșirea din criza economică, folosind în administrație nomenclatura vechiului regim. Dar, cum spune un proverb, „calul bătrîn trage la casa vechiului stăpîn", tot așa nomenclatura vechiului regim japonez a bătut pasul pe loc cîțiva ani, fapt pentru care guvernul japonez a fost nevoit să înlăture din administrație vechea nomenclatură și s-o înlocuiască cu tineret ieșit de pe băncile școlii, care a învățat din mers secretul economiei de piață. Și n-a greșit.

Unde se găsește astăzi economia japoneză – nu mai necesită nici un comentariu.

III. În Polonia, generalul Jaruzelski a spus: „Mai am pînă la expirarea mandatului 2 ani, dar îmi dau demisia, pentru a lăsa poporul polonez să-și aleagă drumul pe care-l dorește. Dacă cineva are de reproșat ceva, cuiva, acela sînt eu – să se adreseze mie".

Deci generalul Jaruzelski a avut curajul să-și ia toată răspunderea, creînd poporului polonez calea spre reconciliere națională și libertatea de a-și alege drumul dorit.

În urma celor expuse mai sus se naște întrebarea conjugată:

1) Se poate ieși din criza politică înainte de ieșirea din criza economică? Și/sau invers?

2) Se poate ieși din criza economică înainte de o reconciliere națională?

3) Se poate ajunge la reconciliere națională înainte de un proces al comunismului, chiar numai din punct de vedere moral?

4) Admițînd că s-ar ajunge la o reconciliere națională, avem o elită care să se bucure de încredere internațională pentru a ne acorda în administrare mari fonduri (credite) de investiții?

Sau trebuie să așteptăm o altă generație care-și va crea o nouă elită de încredere pe plan internațional – sau chiar a doua generație!?

Cu respect,

Gh. Zăbavă, Cluj, 20.IX.1994

Nota redacției: Sperăm ca descifrarea semnăturii cititorului nostru să fie corectă. În caz contrar, așteptăm rectificarea.

Revista "22" oferă ABONAMENTE CU REDUCERE pentru PENSIONARI, CADRE DIDACTICE, ELEVI, STUDENȚI, FOȘTI DETINUȚI POLITICI, VETERANI DE RĂZBOI.

LA SEDIUL REDACȚIEI PUTEȚI CUMPĂRA DIN STOC:

Anul 1990, numerele 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 32, 33, 38, 41, 44.
Anii 1991, 1992, 1993.
Exemplarele vechi sînt comercializate la prețul actual al revistei.

Costul abonamentelor trimestriale cu reducere este:

2.000 lei cu ridicare de la redacție.
2.500 lei cu expediere prin poștă.

Costul abonamentelor trimestriale integrale este:

2.800 lei cu ridicare de la redacție.
3.000 lei cu expediere prin poștă.

Cei interesați sînt rugați să trimită adeverințe corespunzătoare (talon de pensie, adeverințe de la școală etc.) pe adresa: *Revista "22" Calea Victoriei 120, sector 1, București*, cu specificarea pentru *Serviciul de Difuzare*. Adeverințele sînt valabile un an de zile.

Sponsorizate de ASOCIAȚIA EST-LIBERTÉS.

Cei interesați sînt rugați să expedieze prin mandat poștal suma corespunzătoare tipului de abonament dorit pe adresa: *Revista "22", cont 45103532 BCR Filiala sector 1, Str. Londra nr. 10, București.*

N.C. MUNTEANU

Inventar de adio

• Cerere adresată „tovarăşei ministru" Ana Mureşan. Un tînăr cercetător ştiinţific solicită „cumpărarea cu prioritate şi cu plată integrală" a unui autoturism. Printre activităţile care fac necesar autoturismul, „cu prioritate", adică peste rînd, este trecută la loc de cinste şi cea de „lector al CC al PCR". Cererea are o proptea de marcă în „ambasador Miculescu", tata socru, cu semnătură olografă. Şi succes sigur. Depusă la 25 iunie, cererea e aprobată de „tovarăşa ministru" la 5 iulie 1988. Trafic de influenţă, abuz de serviciu? Maşina era un Trabant 600 („Limuzină"). Solicitant – Adrian Năstase. O tempora, o mores! • Legitimaţie de propagandist, în alb, provenită de la „Partidul Comunist Român, Comitetul judeţean Bihor". „Legitimaţia se prezintă la fiecare pregătire, servind pentru: dreptul de a servi masa la cantina PCR; legitimarea pentru cazare-dormitor." Între altele. De Trabant nu zice nimic. • Fotocopie din „Scînteia". „Codul principiilor şi normelor muncii şi vieţii comuniştilor, al eticii şi echităţii socialiste", apărut în 1974, la Congresul al XI-lea. • Prefaţă de Eugen Barbu la volumul „Poezii de pînă azi" de Adrian Păunescu, mai 1978. Sublinieri: „un Rastignac sosit de la Bîrca", „sete de notorietate şi reputaţie dobîndite fără scrupule", „iubitor de slavă, de lauri, de a ţi se băga în suflet". • „Folkul şi porcul sau fleica şi drapelul". Pamflet. Pe margine, de mînă, o însemnare a lui Vlad Georgescu: „Barbu despe Păunescu". • Tezele din iulie 1971. Fotocopie „Scînteia". • Fotocopie. „Michel P. Hamelet, «Nicolae Ceauşescu, Presentation, choix de textes, Aperçu historique, documents photographiques»". Biografie romanţată, foarte revoluţionară. • „Scorniceşti în geografia artistică". Articol din revista „Arta" nr. 1, 1988. • Un articol publicat în „România literară", despre revoluţia ştiinţifică şi tehnologică şi despre pericolul rămînerii în urmă. Uimitor în epocă, deşi scris de un fost secretar al CC, articolul nu conţinea nici un citat din tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Autor – Ion Iliescu. Pe atunci marginalizat. • Articol, „Scînteia tineretului". „O lucrare originală, de înaltă ţinută ştiinţifică". „Dr. Nicu Ceauşescu, «Contribuţii la fizica şi aplicaţiile descărcărilor luminiscente»". Aşa! • „Revista Fundaţiilor Regale", nr. 6, 1 iunie 1940. Tema numărului: „Restauraţia". Despre Rege scriu, şi scriu numai de bine, între alţii, T. Arghezi, Camil Petrescu, Mihail Sadoveanu, Lucian Blaga, G. Călinescu, Perpessicius. Precizare. E vorba de Regele Carol al II-lea. Dacă numele Regelui ar fi fost înlocuit cu N. Ceauşescu, de exemplu, nici nu s-ar fi băgat de seamă. • Lista cu datele şi informaţiile nedestinate publicităţii, emanată, la 30 noiembrie 1986, de Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste. 16 pagini rînd la rînd. • „Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România", nr. 135, 1 decembrie 1974, Legea privind sistematizarea teritoriului şi localităţilor urbane şi rurale. • Doina Cornea. Doina Cornea. Doina Cornea. Scrisori, apeluri, memorii, protesté adresate lui Nicolae Ceauşescu, Consiliului de Stat, Europei Libere, Consiliului Europei, altor foruri internaţionale. Pentru a putea fi trecute peste graniţă, unele sînt scrise pe foiţe de dimensiuni extrem de reduse, cu un scris atît de mic, încît trebuiau fotocopiate şi mărite pentru a putea fi bătute la maşină. • Scrisoarea prin care poetul Teohar Mihadaş se dezice, la 14 septembrie 1988, de semnătura pusă pe un protest al doamnei Doina Cornea referitor la sistematizarea rurală. • Scrisoare în care un student sirian ne dă de veste, prin Viena, că dezicerea poetului Teohar Mihadaş a fost obţinută prin constrîngere. Ştiam. Avem şi dovada. • „Pisania de pe piatra de deasupra uşii din pridvor" a mînăstirii Văcăreşti, fotocopie din volumul „Oraşul Bucureşti", apărut în 1965 la Editura Academiei RSR. Se demola mînăstirea, se sistematiza Bucureştiul. • Trei pagini fotocopiate din volumul „Documente din istoria Partidului Comunist Român", Editura PRM, 1951. „În mărime naturală", este reprodus „Salutul comuniştilor din Doftana către tovarăşul I.V. Stalin, ocazionat de Conferinţa celulei PCR din Doftana, 1938". Gramatica limbii române e încă o dată secerată în focul luptei de clasă. Cinci greşeli grosolane în douăzeci de rînduri. Analfabeţi au fost, erau... • Fotocopie după poezia „Analfabeţilor", din faimosul grupaj apărut în revista „Familia", pe vremea cînd A. Păunescu era „marginalizat". De poezie „se vorbea", însă puţini au avut ocazia să pună mîna pe numărul respectiv din „Familia", din cauza tirajului confidenţial. I-am asigurat publicitatea necesară, cu gura mea am citit-o la microfonul Europei Libere. Şi nu odată. De trei ori. Sînt bun! • „Open letter to Radio Free Europe's listeners", octombrie 1987. Expeditor – Ion Mihai Pacepa. • Articolul „L'affaire Paraschiv" din revista „L'Alternative", nr. 16–17, 1982. • Fragmente dintr-o scrisoare primită de la Braşov, scrisă de „un etnic german care aşteaptă emigrarea". Referiri la greva de la „Tractorul", săptămîna 8–15 noiembrie, şi la manifestaţia din 15 noiembrie 1987. • Fotocopia capitolului „Din vremea lui Dinicu Golescu" din volumul „Firescul ca excepţie" de Mircea Iorgulescu. Începutul capitolului: „Lumea aceasta: pare normală – şi e aberantă; pare stabilă – şi se clatină mereu, din orice, totul o'zguduie; pare deschisă, tolerantă, nepăsătoare – şi e ascunsă, crudă, susceptibilă; pare vitală şi activă – fiind melancolică şi inertă" etc., etc. Mircea îşi făcea mîna pentru „Marea trăncăneală". • Fotocopii după aproape tot ce a apărut în „Amfiteatru" şi în „Suplimentul literar-artistic al «Scînteii tineretului»" din „Propuneri pentru o posibilă istorie a literaturii române contemporane, volumul I, 1944–1945" de Ion Cristoiu. • Dactilograma interviului acordat posturilor de radio Europa Liberă şi Vocea Americii de Silviu Brucan, difuzat în zilele de 6, 7 şi 8 septembrie 1988. • Dactilograma unui interviu acordat Televiziunii Române în septembrie 1991. Dom' profesor Silviu Brucan spune tot binele pe care-l gîndeşte despre democraţia din capul lui Ion Iliescu, al lui Petre Roman, despre democraţia de partid, despre reformă, privatizare, partide de opoziţie etc. Omul avea dreptate, nu se înşela în diagnostice. Şi azi are dreptate. • Adresa Comitetului Central al PCR, secţia organizatorică, nr. 1.824. „Se transmite prin telex la toate comit. judeţene PCR". Indicaţie! „Comitetele judeţene au obligaţia să informeze operativ, pe linie de partid, Comitetul Central al PCR, asupra tuturor evenimentelor ce au loc în judeţe, indiferent de natura lor, inclusiv acelea care pînă acum se raportau numai pe linia organelor de stat. Se vor lua măsuri de pregătire temeinică a activului de partid pentru a acţiona cu toată fermitatea în situaţii deosebite." Semnat – Emil Bobu. Data – 19 decembrie 1989.

Hîrtie. Hîrtii. Triez. Inventariez. Citesc. Recitesc. Mai arunc. Mă despart. Îmi aduc aminte. Nostalgie. Duioşie. Indignare. O mulţime de lucruri despre care am informat, am scris, am vorbit, le-am analizat, le-am comentat, le-am criticat. Mai pun deoparte. Nu mă pot despărţi. Cum aş putea-o face? Între maldăre de ziare, vechi şi nu prea, tăieturi din ziare, informaţii răzleţe, un număr incredibil de scrisori de la oameni care reclamă, critică, solicită, ameninţă, mă ameninţă, înjură, mă înjură, dar mă şi laudă, sînt fapte, întîmplări, frustrări, necazuri, dureri, ticăloşii, răni, tragedii trăite timp de 25 de ani de 23 de milioane de români. Timp de 15 ani au fost raţiunea mea de a fi. Triez. Fac curat în birou. Deocamdată am terminat cu două sertare. Mai am încă două şi încă vreo cinci rafturi care gem de trecut. Acuma, gata, s-a terminat. Eliberez biroul. Şi birourile se eliberează, nu-i aşa? Darămite oamenii! Fac inventarul de adio la Europa Liberă. Eliberez biroul fredonînd uşor „Sfîrşiţi odată cu trecutul negru!". Dar foarte uşor. Semn că nu sînt chiar de tot schizofrenic. Semn bun! Bun? Bună!

Perjo

MARŢI 11 OCTOMBRIE

• Demnitari implicaţi în „Afacerea locuinţelor"

Deputatul liberal Gheorghe Toduţ a demisionat din Comisia de verificare a modului cum au fost repartizate locuinţe unor demnitari. El a atras atenţia asupra obstrucţiilor întîmpinate de Comisie, în special din partea Guvernului. Gh. Toduţ a dezvăluit şi numele unor demnitari implicaţi în „Afacerea locuinţelor": Viorel Hrebenciuc, Adrian Năstase, Dan Mircea Popescu, Traian Chebeleu, Mişu Negriţoiu, Dan Iosif, Alexandru Lăpuşan, Marian Enache.

• Parlamentari în cercetarea Ministerului de Interne

Doru Ioan Tărăcilă, ministrul de Interne, i-a acuzat pe Dinu Patriciu, Şerban Săndulescu şi Constantin Ticu Dumitrescu de a fi forţat intrarea pe pista aeroportului Otopeni, pentru a-l saluta pe Rege, abuzînd de imunitatea parlamentară. El a cerut cercetarea celor 3 parlamentari pentru a fi trecut frontiera de stat.

• PDSR doreşte să-i interzică Regelui intrarea în ţară

Deputatul Eugen Nicolicea (PDSR) a ceruţ Ministerului de Externe să-l declare pe Rege „persona non grata" în România. El a mai propus începerea unei anchete împotriva parlamentarilor care l-au întîmpinat pe Rege la aeroport.

• Războiul contra primarilor Opoziţiei: primarul ţărănist al sectorului 3 arestat

Constantin Tutunaru, primarul sectorului 3 al Capitalei, membru PNŢCD, a fost arestat sub acuzaţia de fals, uz de fals şi abuz în funcţie. Avocatul lui C. Tutunaru a declarat că acuzaţiile nu sînt susţinute prin probele existente la dosar. El a mai dezvăluit că primarul a fost arestat în baza unui denunţ al viceprimarului Amedeo Preduţ. Acesta a repartizat, fără ştirea primarului, locuinţa procurorului-şef al sectorului 3.

• Salariul preşedintelui – 1.296.750 lei

Senatorii au votat mărirea propriilor salarii şi a veniturilor preşedintelui. Astfel, începînd cu 1 octombrie, preşedintele Iliescu va avea un salariu de 1.296.750 lei, parlamentarii salarii de 716.300 lei (brut), la care se va adăuga indemnizaţia de şedinţă. Preşedinţilor celor două Camere li s-au stabilit salarii de 988.000 lei (salariu egal cu cel al premierului). Senatorii au votat, de asemenea, şi majorarea salariilor cadrelor didactice (cu un coeficient de 0,16 pentru cadrele didactice cu studii superioare şi de 0,4 pentru pentru cele cu studii medii).

• O nouă naţionalizare în agricultură

Camera Deputaţilor a adoptat pe articole Legea privind înfiinţarea Societăţii Naţionale Agricole. Deputaţii Opoziţiei au susţinut că prin adoptarea acestei legi se aprobă de fapt o nouă naţionalizare. Legea prevede trecerea pămînturilor aflate la IAS în proprietatea statului.

• Viorel Sălăgean nu mai reprezintă PUNR

Biroul Permanent al PUNR a decis să-i interzică senatorului Viorel Sălăgean să mai exprime puncte de vedere în calitate de reprezentant al acestui partid, ca urmare a „acţiunilor politice duplicitare". Comunicatul se referă explicit la amendamentele susţinute de V. Sălăgean la dezbaterea Legii privind accelerarea privatizării, amendamente care au nemulţumit Guvernul.

MIERCURI 12 OCTOMBRIE

• Salariile profesorilor vor fi mărite de la 1 ianuarie

La solicitarea lui Florin Georgescu, ministrul Finanţelor, Senatul a revenit asupra deciziei de majorare a salariilor cadrelor didactice cu începere de la 1 octombrie a.c. De fapt, majorarea respectivă a fost amînată pentru 1 ianuarie 1995.

• Candidaţii pentru Radio au fost selectaţi

Comisiile de cultură, artă şi mass-media ale Parlamentului au desemnat 8 din cei 13 candidaţi pentru Consiliul de Administraţie al Radioului. Aceştia sînt: Tudor Cătineanu şi Dionisie Şincan (propuneri PDSR), Vasile Stan (propunere PNŢCD), Mihai Anghel (propunere PUNR), Marius Guran (propunere Preşedinţie), Ilie Mihai (propunere Radio), Alexandru Bertzi (propunere PL '93), Gheorghe Cazan (propunere PSM). Candidatura lui Ioan Roşca, desemnat de Guvern, a fost respinsă.

• Viorel Hrebenciuc – audiat de Comisia „Afacerea locuinţelor"

Viorel Hrebenciuc, secretarul general al Guvernului, a recunoscut în faţa Comisiei de verificare a modului de repartizare a locuinţelor că i-a dat lui Andrei Păunescu un apartament din fondul protocolului de stat. El a justificat repartiţia prin faptul că imobilul în care locuieşte familia senatorului Păunescu nu era suficient de spaţios.

(Continuare în pagina 4)

(Urmare din pagina 3)

JOI 13 OCTOMBRIE

• PL '93 despre arestarea lui Constantin Tutunaru

„PL '93 se solidarizează politic cu PNŢCD în susţinerea lui Constantin Tutunaru", a declarat Horia Rusu, preşedintele PL. „Acuzaţiile aduse de unii fruntaşi ţărănişti lui Amedeo Preduţ, viceprimarul sectorului 3, se datorează dezinformării", a mai apreciat Horia Rusu.

• Propunere PAC

PAC va cere CDR ca protocolul electoral ce urmează să fie discutat şi adoptat să departajeze partidele componente în funcţie de rezultatele înregistrate de ultimele sondaje de opinie.

VINERI 14 OCTOMBRIE

• Guvernul va lua măsuri contra corupţiei

Ministerul Justiţiei colaborează cu Parlamentul în redactarea unor proiecte de legi privind statutul deputaţilor şi senatorilor, răspunderea ministerială, declararea averilor şi statutul poliţistului. Pînă la 1 decembrie, Guvernul va trebui să răspundă de modul în care au fost soluţionate cazurile de corupţie semnalate în cursul dezbaterilor parlamentare.

• Delegaţia Permanentă a PDSR contestă în Argeş o decizie locală

Consiliul judeţean Argeş al PDSR a decis excluderea din partid a deputaţilor Iulian Nistor şi Marian Jugravu. În urma unei anchete, Delegaţia Permanentă a PDSR nu s-a arătat de acord cu această hotărîre.

• Delegaţie UDMR la Budapesta

La invitaţia noului Parlament ungar, o delegaţie UDMR s-a întîlnit cu premierul Gyula Horn. În legătură cu tratatul bilateral ce va fi semnat între România şi Ungaria, UDMR a sugerat ca în acest document să fie prevăzute garanţii concrete privind drepturile minorităţii maghiare din Ardeal.

LUNI 17 OCTOMBRIE

• Listele separate ale partidelor din CDR sînt avantajul PDSR

Senatorul Radu Vasile, purtător de cuvînt al PNŢCD, despre rezultatele alegerilor pentru funcţia de primar din Slatina: „Alegerile locale din Slatina confirmă necesitatea desemnării unui singur candidat al CDR"; „Însumate, voturile candidaţilor CDR, PL '93 şi PSDR l-ar fi plasat pe ipoteticul candidat unic pe primul loc, unde acum se află candidatul PDSR"; „Prezentarea pe liste separate nu serveşte nici promovării ideii de unitate a CDR, dar nici intereselor proprii ale fiecărui partid".

• Doi senatori din PL '93 revin în PNL-CD

În plenul Senatului, Sabin Ivan, reprezentant PL '93, a dat citire unei declaraţii prin care-şi anunţa demisia din partid, împeună cu colega sa Maria Ţeţu. Decizia a fost luată ca urmare a „respingerii continue de către conducerea PL '93 a unificării liberale". Cei doi senatori s-au hotărît să revină în rîndurile PNL-CD. Tot în acest partid a fost anunţată înscrierea senatorilor Alexandru Popovici şi Dumitru Călueanu. PL '93 nu mai poate constitui grup parlamentar în Senat.

• Premierul libanez la Bucureşti

Premierul Guvernului libanez, Rafik al-Hariri, a sosit la Bucureşti într-o vizită de 48 de ore. Demnitarul Executivului de la Beirut a subliniat că principalul scop economic al vizitei îl constituie „deschiderea accesului firmelor româneşti pentru reconstrucţia capitalei Libanului".

Rubrică realizată de RALUCA STROE-BRUMARIU şi MARIAN CHIRIAC

Perjo

ECONOMIE

ILIE ŞERBĂNESCU

Leul – lovit chiar de managerul său

Există un talent – e drept, moştenit din comunism, dar altfel remarcabil – al autorităţilor postdecembriste de a nu rezolva ce trebuie rezolvat şi de a schimba exact ceea ce nu trebuie schimbat. Cazul cel mai recent este noul regulament valutar, introdus de altminteri cam pe şest şi despre ale cărui prevederi afli abia după ce ajungi să te loveşti de ele.

Regulamentele, prin însăşi natura lor, sînt introduse pentru a reglementa şi nu a deregleminta, adică pentru a mai stabili ceva restricţii şi nu niscai libertăţi. În majoritatea lor, noile restricţii sînt justificate, unele chiar bine venite. Altele însă, mai ales printr-o nefericită combinare a lor, riscă să compromită eforturile depuse pentru instaurarea unei normalităţi valutare, care a contribuit la stabilizarea relativă a cursului şi la temperarea inflaţiei.

Restricţii valutare poliţieneşti

Iată despre ce este vorba! Potrivit unui nou regulament valutar instituit de Banca Naţională s-a stabilit ca, în cazul transferurilor valutare, persoanele fizice să menţioneze – identic persoanelor juridice – sursa valutei la depunere în bănci şi respectiv destinaţia valutei la retragerea acesteia din conturi. Banca Naţională a pretins neoficial că măsura este necesară pentru combaterea „spălării banilor murdari". Oficial, însă, s-a susţinut, în contradictoriu, nu numai că instrucţiunea nu va obstrucţiona cu nimic transferul propriu-zis, acesta urmînd a fi efectuat în condiţiile cerute, instituţia bancară nefiind un organ de control, dar şi că menţiunea respectivă este reclamată în scopuri doar analitice, pentru înţelegerea şi evaluarea corectă a circuitelor valutare.

Percepţia deţinătorilor de valută

O explicaţie mai ridicolă nici că se putea. Pentru că nu contează ce spune Banca Naţională că urmăreşte sau doreşte. Importantă este doar percepţia deţinătorilor de valută.

Dacă, să admitem, aceştia luau menţionarea sursei sau destinaţiei drept o simplă formalitate, Banca Naţională tot nu ajungea la vreo concluzie semnificativă, pentru că fiecare avea să inventeze menţiuni nu după realităţi, ci după unicul criteriu de a nu trezi suspiciuni, mai ales dacă se simţea cu musca pe căciulă.

Numai că românii, cu instinctul lor de conservare cultivat decenii într-un stat poliţienesc, era clar că vor lua menţionarea sursei sau destinaţiei drept un control de tip poliţienesc şi ca un cert pericol de a fi urmăriţi şi penalizaţi. Cu alte cuvinte, suficiente motive de a da dracului băncile, unde şi aşa dobînzile la valută sînt mici şi timpul pierdut este imens, şi deci de a nu mai folosi serviciile sistemului bancar, punînd valuta din nou la ciorap. Banca Naţională reda valutei imaginea de valoare-refugiu. Deşi măsura, să admitem, îi viza pe „rechini", vizaţi se simţeau însă cei mici, ale căror modeste deţineri formează grosul depozitelor în valută.

Mulţi s-au grăbit să-şi retragă deţinerile de valută din conturi bancare, alţii au mai aşteptat, pentru că le era oricînd la îndemînă a inventa un motiv acoperitor s-o facă: turism în străinătate, schimb în lei pentru a-şi cumpăra medicamente etc. Tot mai puţini însă vor mai fi depus valuta în bănci. Pentru că paleta motivelor acoperitoare la menţionarea provenienţei este restrînsă de tot, mai ales că plăţile în valută pe teritoriul financiar românesc sînt interzise. Şi exact noul regulament valutar extinde şi întăreşte această interdicţie, subliniind obligativitatea plăţilor în lei. Deci, în principiu, o persoană fizică nu are de unde obţine valută, alta decît cea în contravaloare de 500.000 lei pe care are dreptul s-o dobîndească pe paşaport de la oficiile de schimb. Evident, nu se putea inventa la nesfîrşit că ai găsit valuta pe stradă sau ţi-a dat-o vreun prieten. Astfel că mai toţi care vor fi accedat cumva la valută, indiferent de cuantum, vor fi preferat să evite sistemul bancar şi s-o ascundă la ciorap.

Împotriva „rechinilor"?

Este o pură diversiune, la care oficialii români recurg, că şi prin alte ţări – inclusiv ţări cu economie de piaţă avansată – ar exista reglementări de menţionare a destinaţiei şi provenienţei monedei străine. Există cu totul altceva: limite de sumă pentru operaţiuni în bani gheaţă, atît pentru valutele străine, cît şi pentru moneda proprie. Ceea ce este absolut normal. Pentru că, într-o societate computerizată, unde este atît de simplu şi comod să faci transferuri valutare pentru călătorii, cumpărături, achitarea de obligaţii financiare şi tot felul de alte plăţi fără numerar, prin cecuri, cărţi de credit, sau prin ordine de operaţiuni din cont, devine – şi este într-adevăr – suspect a se depune sau a se retrage sume mari de bani gheaţă. Înseamnă că vrei să ascunzi ceva sau să acoperi ceva ilegal. Şi, de regulă, sînt stabilite limite, dincolo de care este nevoie de precizări, la retragerea de sume în numerar. Dar băncile nu-şi prea pot permite să ceară diferite relaţii de provenienţă la depuneri, căci şi-ar tăia craca de sub picioare, deponentul virîndu-şi imediat opţiunea către altă bancă. Noul regulament valutar românesc, dacă într-adevăr pretinde că vrea să combată „spălarea banilor murdari", atunci ar trebui să stabilească limite de sumă dincolo de care să se ceară menţiuni cu privire la provenienţa şi destinaţia valutei. Întrucît, evident, „rechinii" sînt cei care nu se încurcă cu mărunţiş. Altfel însă, Poliţia se va fi putut afla doar pe urma micilor deţinători de valută, căci – să nu ne îndoim! – „rechinii" vor fi găsit cu siguranţă posibilităţile de evaziune.

În extremis, Banca Naţională a renunţat la reglementarea respectivă. Şi ca să nu pară o pură retractare, a vopsit-o în stil românesc că nu este vorba de a o aplica în cazul persoanelor fizice rezidente în România, de parcă străinii ar fi cei ce îşi ţin valuta în minunatele bănci româneşti! Retractare care a intervenit însă suficient de tîrziu pentru a costa retragerea din sistemul bancar se pare a milioane de dolari.

Şi nici că se putea un moment mai neprielnic pentru introducerea acestor restricţii. Semnele deja vizibile ale relaxării de neocolit a politicii monetare restrictive – care constau în reducerea nivelului dobînzilor pe măsura temperării inflaţiei şi în realimentarea cu monedă a economiei după penuria de lei creată atîtea luni pe piaţă – au reactivat problemele de curs ale leului. Datorită absenţei unei percepţii stabilizate asupra dobînzilor real-pozitive, simpla reducere a dobînzilor nominale, deşi la un nivel care le menţine acoperitoare ale inflaţiei, a fost de-ajuns pentru a stopa valul de depuneri de lei în bănci. Deţinătorii de fonduri se îndreaptă din nou spre valută.

Cu alte cuvinte, exact într-un moment în care schimbări inevitabile în politica monetară – inevitabile spre a nu bloca economia – îl pun pe român în incertitudinea, de a alege leul sau valuta pentru a-şi apăra mai micile sau mai marile economii, Banca Naţională venea şi îi clarifica opţiunile, împingîndu-l treptat spre valută. Şi, mai mult, spre comercializarea ei ilicită, la adăpost de privirile stingheritoare ale autorităţii. Era exact lovitura sub centură pe care cineva o putea da leului în momentul de faţă, cu consecinţe pe termen lung. Straniu era doar faptul că o primea chiar din partea managerului său: Banca Naţională.

Se majorează pedeapsa pentru insultarea preşedintelui

Marţi 18 octombrie, cu numai cîteva zile înainte de intrarea în dezbateri a proiectului Legii privind unele modificări la Codul penal, Comisia juridică a Camerei Deputaţilor a aprobat cu majoritate de voturi cîteva amendamente propuse de PDSR. Trebuie spus că proiectul fusese deja discutat în Comisie, iar raportul – elaborat încă din vară. Conform amendamentelor de ultimă oră, întreprinderea oricărei acţiuni pentru schimbarea prin violenţă a ordinii constituţionale se pedepseşte cu închisoare de la 1 la 7 ani şi interzicerea unor drepturi. Cu închisoare de la 6 luni la 5 ani se sancţionează şi asocierea mai multor persoane în vederea desfăşurării unei activităţi cu caracter fascist şi comunist sau a oricărei alte activităţi prin care se urmăreşte schimbarea prin violenţă a ordinii constituţionale, precum şi aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unei astfel de asocieri. De remarcat este faptul că acest amendament a fost elaborat şi transmis Comisiei după tentativa eşuată a Regelui Mihai de a-şi vizita ţara.

Printr-un alt amendament se propune ca pentru „atingerea onoarei preşedintelui" pedeapsa să se majoreze cu 3 ani de puşcărie faţă de pedeapsa prevăzută pentru atingerea onoarei unui cetăţean de rînd. Calomnierea sau insultarea preşedintelui duc la majorarea pedepsei iniţiale de 3 ani cu încă 5 ani. Pentru liniştea preşedintelui!

Dar cum rămîne atunci cu egalitatea cetăţenilor în faţa legii, egalitate prevăzută în legea fundamentală a ţării?!

RALUCA STROE-BRUMARIU

TIA ŞERBĂNESCU

Organizarea nostalgiei

Faptul că după numai cinci ani de la Revoluţie la Brăila a fost ales primar tocmai fostul prim-secretar, care are pe conştiinţă cele patruzeci de victime de atunci – ca să nu mai vorbim de restul motivelor care au dus la izgonirea sa din fruntea judeţului –, înseamnă, oricît de parţială a fi ea, o reabilitare a regimului anterior. Dacă avem în vedere că principalul adversar al lui Anton Lungu a fost chiar candidatul PDSR şi că puterea din Brăila se află de asemeni în mîinile PDSR, nu putem să nu observăm că seninătatea cu care acest partid a primit rezultatul „jocului democratic" ascunde asumarea unui risc dinainte calculat. În definitiv, prin toate declaraţiile sale, ca şi prin recursul din ce în ce mai pronunţat la metodele anterioare, PDSR n-a făcut decît să încurajeze nostalgia după fostul regim, lăsînd de înţeles că, exceptîndu-i pe soţii Ceauşescu şi cîţiva colaboratori, acesta răspundea nevoii de stabilitate şi de ordine pe care o resimt şi o reclamă astăzi tot mai mulţi cetăţeni. În paralel au fost deplînse şi condamnate toate măsurile luate sub imperiul Revoluţiei şi al schimbării. Aproape toate necazurile de azi se trag, conform liderilor PDSR, din faptul că, presaţi de Revoluţie, au „decapitat" unele instituţii. Dl. Liviu Maior a mers pînă acolo încît a considerat că pînă şi explozia furnalului de la Galaţi este o consecinţă a schimbărilor de personal din combinat. În mod paradoxal, pînă şi un partid plin de snobism, precum PD, recurge la specularea nostalgiei atunci cînd i se pare că e avantajat. Dl. Petre Roman şi-a făcut un obicei din a aminti că pe vremea guvernării sale „oul era şapte lei", intrînd în felul acesta în cercul aceleiaşi argumentaţii vicioase şi demagogice. Dar pentru că PDSR cultivă, mai ales pentru uz extern, aparenţa democraţiei, sarcina prelucrării nostalgiei – în folosul aceluiaşi sac electoral – a revenit unor partide care proiectează făţiş viitorul în trecut: PSM şi PRM. N-ar fi deloc exclus ca redistribuirea zonelor de influenţă electorală să aibă la bază un „algoritm" convenit. Cert este că foştii nomenclaturişti s-au simţit încurajaţi să revină în arenă pentru a capta nostalgia trecutului acolo unde nu răzbeşte reţeta prezentului. În momentul de faţă, singura rezistenţă a alegătorului s-a manifestat prin absenţa de la vot.

Ciudăţenia – dar şi pericolul – acestei defensive a alegătorilor în faţa unei oferte politice insuficient diferenţiate şi nu tocmai atractive ar fi ca votul mecanic şi lipsit de angajament de dinainte de Revoluţie să-şi găsească acum un echivalent surprinzător tocmai în renunţarea la vot. Alegerile de duminică din Slatina şi Oneşti au arătat un incredibil procent de absenţi. În măsura în care alegătorii n-au de ales în momentul de faţă – prin reducţie la concret – decît între un prezent dezamăgitor şi un trecut revoltător, reticenţa lor faţă de această ofertă sărăcăcioasă nu e tocmai inexplicabilă. Cum pînă la alegerile generale nu mai sînt decît doi ani, testul alegerilor locale de acum arată limpede că este nevoie de o ofertă nouă, care să angajeze perspectiva şi nu retrospectiva. Semnale apărute în ultima vreme arată că tocmai compartimentul Puterii a luat în calcul această realitate şi pregăteşte un eşalon de „avangardă", completînd simetric „ariegarda" pe care a folosit-o pînă acum şi pe care o va folosi în paralel acolo unde persistă focarele de nostalgie.

De curînd a apărut în presă ştirea privind iminenţa creării unei noi forţe politice „din nord" care să colecteze sub formă de Ligi (Liga Maramureşului, Liga Bihorului etc.) orgoliile regionale, dîndu-le, în final, forma unei supraputeri de iradiere naţională: Liga Română. Dl. Viorel Sălăgean – care se află „în conflict" cu conducerea retrogradă a PUNR, dar în relaţii foarte bune cu preşedintele Iliescu, care i-a cerut „personal" să deblocheze proiectul marii privatizări – a descris acest proiect ca fiind unul de constituire a „elitei" politice. Cum teoreticianul Ligii Nordului (punctul cardinal natal al d-lui Virgil Măgureanu) pare să fi fost susţinut în candidatura sa independentă la Preşedinţie din '92 în chip tainic de PUR – haina politică a trustului „Crescent", condus de Dan Voiculescu –, probabil că din punct de vedere financiar viitoarea Ligă este asigurată. În plus, ea ar putea avea la dispoziţie postul TV „Antena 1", finanţat de acelaşi „Crescent". Chiar dacă aceste intenţii par supradimensionate şi nesigure şi chiar dacă ele ar putea eşua la proba practică, putem desluşi în ele avertismentul că harta electorală din 1996 va arăta diferit de felul cum ne-o imaginăm acum. Este clar că se pregătesc programe care vizează preluarea voturilor neexprimate în „contul" de bancă al aceleiaşi clase politico-economice. Cele trei avertismente apărute în ultimele săptămîni – revanşa trecutului, masivitatea absenteismului şi avansarea unor formule politice „elitiste" – impun o reevaluare serioasă a strategiei electorale a Opoziţiei. Miza sa pe simboluri a devenit insuficientă.

Marketingul produselor alimentare

În perioada 18–20 octombrie a.c. are loc la Braşov un seminar pe teme de marketing al produselor alimentare, ce se adresează experţilor şi managerilor români din întreprinderile particulare şi în curs de privatizare. Vorbitorii americani se vor referi la toate aspectele care compun marketingul alimentar: strategii, metode de cercetare a pieţei, politica de preţuri, designul şi dezvoltarea produsului, logistica desfacerii şi mediul legislaţiei şi al comerţului. Seminarul este finanţat de: Departamentul pentru Agricultură al SUA; Agenţia Americană pentru Dezvoltare Internaţională (USAID); Centrul Român pentru Întreprinderi Mici şi Mijlocii (CRIMM); Fundaţia Soros pentru o Societate Deschisă; Agenţia Română de Dezvoltare. **(O.A.)**

Fundaţia Universităţii Central Europene *împreună cu* **Fundaţia Soros pentru o Societate Deschisă** *anunţă*

Începerea înscrierilor pentru

Burse post-universitare anul 1995–1996 la Universitatea Central Europeană, Colegiile Praga, Budapesta şi Varşovia

Absolvenţii de facultate cu rezultate excepţionale sunt încurajaţi să candideze pentru o bursă de specializare în cadrul programelor de Master, la numeroase specialităţi oferite de Universitatea Central Europeană. Această instituţie internaţională are un caracter unic, având sedii în Budapesta, Praga şi Varşovia, trei din cele mai importante centre culturale europene. Cursurile sunt susţinute de profesori renumiţi din SUA şi Europa, alături de cei mai remarcabili absolvenţi ai universităţii. În ultimii 4 ani au studiat aici intelectuali din peste 47 ţări, atât din Est cât şi din Vest. Limba de studiu este engleza. Cazarea studenţilor se face în campusuri studenţeşti în Praga şi Budapesta.

Candidaţii pot opta pentru una din cele peste 500 de burse. Valoarea acesteia este de 8,000$, sumă în care sunt incluse taxa de studii, cazarea şi masa, precum şi banii de buzunar.

Colegiul Budapesta

- Studii de specializare (M A) în domeniile: Economie, Istoria Europei Centrale, Studii Medievale, Ştiinţe Politice.
- Studii de specializare în Drept Constituţional Comparat sau Drept Internaţional, Drept Comercial, acreditate de Baroul Statului New York.
- Cursuri modulare în Ştiinţa şi Politica Mediului Înconjurător, acreditate de Universitatea Manchester (Marea Britanie).

Colegiul Praga

- Studii Europene şi Internaţionale (M A), acreditate de Open University Validation Services a Marii Britanii.
- Istoria şi Filosofia Artei şi Arhitectură (M A), acreditate în New York.

Colegiul Varşovia

- Studii de specializare în Sociologie (M A), acreditate de Universitatea din Lancaester (Marea Britanie).

Ultima zi pentru depunerea dosarelor este 1 februarie 1995.

CEU poate oferi burse studenţilor cu rezultate finale excelente la universităţi ca Oxford, Cambridge, Londra, Manchester (Marea Britanie), Chicago, Columbia, Berkeley, Rutgers (SUA). Studenţii de perspectivă îşi pot continua studiile la aceste universităţi, în vederea doctoratului (PhD).

Pentru înscrieri şi informaţii suplimentare vă rugăm să vă adresaţi la sediile Fundaţiei Soros din ţară.

Programul cu publicul: luni – joi, 14:00–17:00.

Adresele Fundaţiilor Soros din ţară:

- **Bucureşti:** Calea Victoriei 155, Bl. D1, sc.7, et. 3.; Tel.: (01) 659.07.20; 659.13.21; Fax: (01) 312.27.45.
- **Cluj – administraţia:** Str. Galaxiei 1A, CP 1084, 3400 Cluj; Tel.: (064) 19.40.83; 19.40.82; 19.40.64; Fax: (064) 19.40.83;
- **Iaşi:** B-dul Copou 19, 6600 Iaşi; Tel.: (032) 14.69.35; 14.72.41; 14.78.04; 14.55.30; Fax: (032) 14.71.00;
- **Timişoara:** Str. Semenic 10, 1900 Timişoara; Tel./Fax: (056) 19.99.60; 19.24.93.
- **Braşov:** Str. Iuliu Maniu 47, COPCO, cam. 516; Tel./Fax: (068) 15.16.93;
- **Arad:** B-dul Decebal 2–4, cam. 110 B; Tel.: (057) 26.31.55;

EVENIMENTUL
VEDETĂ AL SĂPTĂMÎNII POLITICE

Arestarea primarului PNŢCD Constantin Tutunaru

Luni 17 octombrie 1994. Conferinţa de presă a PNŢCD

Ion Diaconescu – prim-vicepreşedinte al PNŢCD: • Arestarea primarului Constantin Tutunaru nu este un caz izolat, primarii noştri sînt pur şi simplu vînaţi. • Acţiunea are un caracter propagandistic de denigrare a PNŢCD. • Arestarea a avut loc exact în ziua în care o comisie trebuia să analizeze abuzurile viceprimarului PL '93, Ion Preduţ. • Primarul Constantin Tutunaru a fost arestat pentru că a încercat să se opună actelor de corupţie din primărie. • Arestarea primarului sectorului 3 al capitalei reprezintă o acţiune de vendetă cu caracter politic, care contrazice spiritul declaraţiilor preşedintelui Ion Iliescu despre necesitatea reconcilierii naţionale.

Ion Raţiu – vicepreşedinte al PNŢCD: • Un ales al poporului (cum este şi cazul primarului Constantin Tutunaru) nu poate fi arestat decît în cazul unui flagrant delict. • Arestarea primarului PNŢCD este un abuz de putere al Executivului, comis prin intermediul Procuraturii.

Radu Vasile – purtător de cuvînt al PNŢCD: • Arestarea primarului Constantin Tutunaru face parte din ofensiva generalizată a Puterii împotriva forţelor democratice şi reprezintă o demonstraţie de forţă de genul celor practicate în anii '50. **(PP)**

SOCIAL

01010101010101

A doua expoziție anuală CSAC

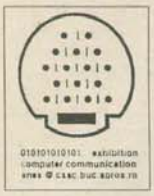

Idioți, imbecili, debili.
Ultimii sînt în parte recuperabili.
Pot fi educați. Integrați, oarecum, în societate.
Societate care și ea...

„α MINUS"

un proiect de BARTHA SÁNDOR

Artistul încearcă să „corecteze" mintea deficitară
(cu incapacități operaționale de analiză și sinteză)
cu „mintea" electronică a computerului.
O lume mai mult instinctuală,
legată de lumea „calculată" a tehnologiei digitale.
Școala Generală Ajutătoare Arad.
Apropierea de lumea copiilor handicapați (asistențe la ore – ore de desen).
O cercetare. Pe alocuri artistică.
Nimic spectaculos.
Mai palpitantă e obținerea „aprobării". De la Inspectoratul școlar
și de la Inspectoratul de stat pentru handicapați.
Care nu vor ca adevărul să fie denaturat. Imaginea României.
Dacă nu filmezi, nu există nici o problemă.

Dacă semnează primul inspectorat, semnează și al doilea.
Sau invers.
„Respingerea a ceea ce este anormal, ciudat,
necunoscut sau diferit este o reacție primitivă,
fundamentală."
Computer. Imagini alternative. Debili, desenele lor,
citate din manuale de specialitate.
Lumea înapoiaților și tehnologia de vîrf.
Minus și plus.
Pentru Bartha Sándor minusul poate deveni plus.
Și pentru vizitatorul expoziției anuale.
„α minus" – un proiect pentru majoritate.
Care are o șansă digitală
să înțeleagă...

DAN PERJOVSCHI

Avatarurile unui așezămînt medical

Imobilul din strada Orhideelor nr. 6

Imobilul din Șos. Orhideelor nr. 6 a fost construit înainte de 1940 în scopuri medicale, de către magnatul Herdan, proprietarul fabricii de pîine cu același nume. Aici a funcționat un dispensar medical și o baie comunală, la care aveau acces muncitorii fabricii de pîine, precum și familiile lor, pînă în anul 1948; după naționalizare, la cele două stabilimente avea acces populația din întreaga zonă. Baia a fost dezafectată în 1958, înființîndu-se în locul ei Policlinica „Basarab"; în 1961 a fost dat în folosință, în aceeași clădire, dispensarul „Basarab", împreună cu o microstație de salvare care asigura asistența la domiciliu pentru populație și unitățile economice din cartierele Giulești, Crîngași, Regie, Grozăvești și Cotroceni. Odată cu reamenajarea teritorială a Capitalei, în Orhideelor nr. 6 a rămas doar dispensarul „Basarab" (trecut din 1978 în subordinea Spitalului Municipal, actualmente Universitar) și, de la începutul anilor '60, Centrul de recrutare medico-militar sector 6.

În ianuarie 1989, clădirea este evacuată, urmînd să fie demolată în scopul ridicării unei construcții megalomane.

Odiseea unei clădiri

Exproprierea și demolarea clădirilor din Șos. Orhideelor pînă la sfîrșitul lunii ianuarie 1989 a reprezentat o ilegalitate comisă de statul român, întrucît nu exista nici o lege care să permită acest fapt. Abia la 8 august 1989 Ceaușescu dă un decret (nr. 188) care cuprinde două anexe unde apar listele construcțiilor proprietate personală și listele fondurilor fixe scoase din funcțiune „ce se demolează pentru realizarea Centrului de creație culturală și de educație socialistă pentru tineret". În momentul apariției decretului, doar clădirea din Orhideelor nr. 6 se mai afla în picioare, fiind imediat preluată de către Trustul de Construcții „Carpați". Acolo au fost instalate birourile șantierului, iar în aripa din spatele imobilului s-au mutat 7 familii ale unor muncitori constructori, angajați ai Trustului „Carpați". Evenimentele din decembrie '89 salvează imobilul de demolare.

Trustul „Carpați" părăsește clădirea și, în 19 februarie 1990, printr-o aprobare provizorie eliberată de către Primăria sector 6, se instalează acolo Organizația de sector a PNL. Nimeni nu s-a gîndit atunci că, în mod normal, construcția trebuia retrocedată celui ce o folosise – Spitalul Universitar (Municipal).

Firme, afaceri, procese

Fiind construit cu o destinație specifică, imobilul are încăperi cu chiuvete și cu pereți faianțați. La parterul clădirii există fosta cameră radiologică, cu pereți îmbrăcați în plumb și care a costat în anul 1965 un milion de lei (aproximativ 150 milioane lei la ora actuală). Clădirea este foarte solid construită, neafectată de vreunul dintre cutremurele de pămînt. Trebuie precizat că în acea zonă se află campusurile universitare din Regie și Grozăvești, lipsite de existența unei policlinici studențești.

În prezent, în interiorul clădirii se află **cinci firme particulare, 7 familii** care trăiesc în condiții mizere și o **grupare liberală devotată lui Radu Câmpeanu**.

Cum pot convieți, **legal**, sub același acoperiș mai multe firme particulare și un partid politic? ICRAL–Giulești este o societate comercială creată pentru administrarea imobilelor Primăriei sector 6, dar care a refuzat să încheie un contract de închiriere cu PNL pe motivul că imobilul din Șos. Orhideelor 6 **a fost demolat** conform Decretului 188/8 august 1989. Partidul condus la acel moment de Radu Câmpeanu face un contract de închiriere cu Trustul „Carpați", deși acesta nu avea nici un drept asupra clădirii. PNL nu plătește, de altfel, nici o chirie trustului, iar cei ce ocupă în prezent spațiu în acel imobil, pretinzînd că reprezintă PNL, nu plătesc, nici ei, nimănui nimic. La parterul clădirii își fac loc două firme particulare de construcții: INTERNATIONAL CONSTRUCT SRL, aparținînd inginerului M. Catargiu (care a lucrat la Trustul „Carpați"), și IPROCEC, a unui anume Opran, fost director tot la trustul de construcții al Gospodăriei de Partid. Cei doi patroni nu plătesc chirie, n-au cui, dar nu ocupă spațiul destinat PNL, pentru că acest partid obținuse aprobarea provizorie de la primărie doar pentru etajul întîi și subsol.

Subsolul a fost cedat, de cei ce conduc destinele fracțiunii PNL–Câmpeanu, firmei particulare de en-gros ODIMAX SRL. La etaj găsim firma INTERCONECTION SRL. Tot la subsol se află și firma PROCES SRL.

Spitalul Universitar, fost Municipal, a deschis proces împotriva Trustului „Carpați" pentru a obține clădirea înapoi, proces pe care l-a cîștigat. Ca urmare, toți cei ce se găsesc la adresa Șos. Orhideelor nr. 6, inclusiv cele 7 familii, au primit ordin de evacuare a imobilului. După o suită întreagă de procese, cu recursuri și para-recursuri, Tribunalul Municipiului București – Secția a IV-a civilă, a hotărît, prin decizia nr. 1183/5.07.1994, să anuleze sentința prin care clădirea era retrocedată Spitalului Universitar (Municipal) și deci să nu fie nimeni evacuat.

O precizare: atunci cînd Quintus a aflat că Spitalul Universitar dorește să-și ia înapoi în patrimoniu imobilul din Șos. Orhideelor, a decis să trimită atît primăriilor (de sector și a Capitalei), precum și TMB o scrisoare de renunțare. Vicepreședintele Organizației sectorului 6 a PNL, I. Oprișan, a subliniat că partidul condus de dl. Quintus înțelege să nu mai gireze afacerile ilegale ale celor ce ocupă sediul, adică sprijinitorii lui Radu Câmpeanu, afaceri cu care nu pot fi de acord. Nici ideea de a deține un sediu care, de drept, ar trebui să adăpostească un așezămînt medical nu prea încîntă conducerea PNL.

Tot I. Oprișan ne-a relatat că prin 1991 se luase hotărîrea înființării unui club de uz intern în sediul PNL sector 6, dar că, din păcate, cel ce s-a ocupat de acest lucru a deschis acolo o cîrciumă ordinară pentru oricine dorea să intre.

Cine sînt liberalii–aripa Câmpeanu din Orhideelor?

Ei sînt: ODIMAX SRL, INTERCONECTION SRL și PROCES SRL. Lazăr Benone Paul, secretar responsabil cu permanența în sediu, spune că membrii cotizanți ai PNL–Câmpeanu în sectorul 6 sînt fix 50 (cifră confidențială). Întrucît activitatea tineretului liberal câmpenist este inexistentă, „conducerea" a hotărît închirierea camerei destinate organizației de tineret unei firme pe suma de 20.000 lei (tot o cifră confidențială). Firma poartă numele de INTERCONECTION SRL. În prezent, PNL–Câmpeanu folosește doar două încăperi din totalul de 410 metri pătrați acordați **provizoriu** de către primăria de sector. În aceste încăperi îl găsim pe Lazăr Benone Paul, care asigură permanența lunea, miercurea și vinerea între orele 8–12 (ca la doctor!). Joia după-amiază, liberalii–Câmpeanu se întîlnesc și discută. Probabil afaceri.

Avem informații că o situație similară este și la sediul PNL sector 4 din strada Gramont 26, ocupat de o mînă de devotați ai lui Radu Câmpeanu în frunte cu un anumit Gh. Cocean, care se pare că lucrează în cadrul Departamentului condus de O. Cozmîncă. Și la acea adresă s-ar afla firme particulare, chiriașe ilegale într-un sediu de partid. Conducerea PNL–Quintus a renunțat la acest imobil în favoarea primăriei de sector, care ar urma să pună la dispoziție PNL un alt spațiu. „Politicienii" lui Radu Câmpeanu sînt, cum se vede, niște oameni puși pe făcut afaceri și n-ar fi nimic rău în asta dacă ar alege căi legale și cinstite.

Cei fără firme sînt ai nimănui

Cele 7 familii, locatare și ele ale fostei policlinici, trăiesc de 5 ani de zile în condiții mizere. Fiecare familie locuiește în cîte o încăpere care este pe rînd baie, bucătărie, sufragerie și dormitor. Grupurile sanitare sînt undeva pe un hol sordid, la comun.

Cu toate neajunsurile pricinuite de condițiile în care trăiesc, acești oameni au fost singurii care au încercat să-și legalizeze șederea în imobil și singurii care au recunoscut că nu sînt tocmai în regulă atîta timp cît nu au contract de închiriere (nu din vina lor). Au încercat la primărie să obțină locuințe corespunzătoare (măcar o garsonieră de fiecare familie, care să aibă și bucătărie), dar nu au obținut decît promisiunea că nimeni nu-i va evacua de unde se află în prezent. Au cerut teren de casă (fiind muncitori constructori sînt dispuși să-și construiască singuri locuința), dar li s-a spus că nu există teren disponibil.

La tot inconfortul în care trăiesc s-au adăugat și mizeriile patronilor firmelor aflate în interiorul clădirii. ODIMAX SRL, firmă găzduită de adepții lui Radu Câmpeanu la subsol, are 7 patroni asociați, printre care și un chilian. Iarna trecută, chilianul a redus presiunea gazelor, lăsînd familiile care locuiesc în clădire fără căldură, deși aveau facturi plătite la zi! Este drept că la intervenția „politicienilor" din sediu situația s-a reglementat, căci, după cum afirmă T. Atanasiu, consilierul economic al „câmpeniștilor", atît ODIMAX, cît și INTERCONECTION sau PROCES SRL sînt firmele unor... membri ai partidului. Nu știm dacă și chilianul este liberal.

Pe de altă parte, Catargiu, patronul firmei INTERNATIONAL CONSTRUCT, deținătorul contractului cu RENEL pentru furnizarea energiei electrice, a pretins ca fiecare familie să plătească cota de curent electric consumată la prețul pe care îl plătește un agent economic.

În urma ultimei sentințe judecătorești date de TMB, cele 7 familii au rămas în imobilul din Orhideelor 6. De ele, de altfel, s-au folosit firmele particulare și PNL–Câmpeanu în procesul cîștigat în dauna Spitalului Universitar (Municipal).

Situația sediului din Șos. Orhideelor nr. 6 este, sau, mai exact, a devenit, complicată. Cine și cum poate opri cavalcada afacerilor ilegale? Cine se va încumeta să rezolve situația unor oameni care trăiesc mizerabil?

CĂTĂLIN BRADEA

Din doi oameni, unul moare de inimă

În ciuda progreselor făcute în ultimii ani în diagnosticul şi tratamentul bolilor de inimă, progrese ce au dus la scăderea în unele ţări dezvoltate a morbidităţii şi mortalităţii datorate acestor boli, ele continuă să rămînă prima cauză de mortalitate (urmată de cancer şi accidente). Costurile mari ale noilor metode de diagnostic şi tratament le fac inaccesibile multor oameni, chiar în ţările bogate, ceea ce dă naştere unor dificile probleme de etică medicală. Ţinînd cont de importanţa acestui domeniu, revista „22" a decis să-i acorde spaţiu nu numai în paginile sale, ci şi prin publicarea suplimentului Cardio 5, cu ocazia Congresului Naţional de Cardiologie.

Vă prezentăm în continuare opiniile organizatorilor Congresului şi relatările unora dintre invitaţii străini despre funcţionarea sistemelor de sănătate şi costurile cardiologiei în Marea Britanie, SUA, Franţa şi Polonia.

„Nu trebuie să uităm să fim umani"

Prof. Dr. COSTIN CARP *(director al Institutului de Cardiologie „Prof. Dr. C.C. Iliescu")*: Anul acesta, temele alese s-au orientat spre boala coronariană, valvulopatii şi aritmiile severe. • **Infarctul miocardic** apare mai frecvent azi pentru că din neştiinţă, comoditate şi satisfacţii momentane se fumează mult, se mănîncă exagerat dulciuri şi grăsimi, se evită mişcarea şi se consumă băuturi alcoolice sistematic. Apariţia infarctului, a anginei, poate fi oprită, iar mortalitatea şi complicaţiile pot fi mult reduse prin educaţia populaţiei şi printr-o mai bună organizare, prin instruire medicală şi aplicarea medicamentelor utile la timp. • Numărul **valvularilor** e încă foarte mare datorită reumatismului ce nu a fost prevenit, la timp şi bine tratat. Este necesar un diagnostic exact, o evaluare periodică clinică şi paraclinică pentru un tratament medical şi, la nevoie, chirurgical. • **Tulburările de ritm** ale inimii provoacă multe complicaţii: embolii, insuficienţă cardiacă şi limitarea activităţii, dar şi moarte subită.

În toate aceste boli s-au făcut mari progrese. Există azi noi metode de diagnostic: ecocardiografie, teste electrofiziologice, teste de efort, înregistrări speciale ale activităţii electrice a inimii ş.a. Odată cu acestea au apărut noi metode de tratament de care beneficiază azi sute de mii de bolnavi: angioplastia coronariană, valvuloplastiile, fibrinoliza în infarct, pacemakere programate, defibrilatoare automate etc. Reducerea mortalităţii şi îmbolnăvirilor prin bolile cardiace necesită un ansamblu de factori: educaţia populaţiei, înlăturarea factorilor de risc, diagnostic timpuriu, diagnostic şi evaluare cît mai exactă cu aplicarea celor mai noi metode terapeutice.

La Congres au participat mulţi cardiologi de valoare internaţională, reprezentanţi de societăţi şi eminenţi cardiologi români ce-şi desfăşoară activitatea în străinătate. Amintesc pe Prof. Dr. Bayès de Luna – preşedintele Societăţii Internaţionale şi Federaţiei de Cardiologie (ISFC), Prof. Dr. A. Vacheron – preşedintele Societăţii Franceze de Cardiologie, Prof. Dr. Papp – preşedintele Societăţii Ungare de Cardiologie, Prof. Dr. Popovici, Prof. Dr. Revenco, Prof. Dr. Izvoranu, Prof. Dr. Grosu din Republica Moldova, Prof. Dr. Duboc din Paris, Prof. Dr. Kaltenbach, Prof. Dr. Von Essen, Prof. Dr. Andresen şi Prof. Dr. Haase din Germania, Prof. Dr. Mihai Gheorghiade, Prof. Dr. Daniel Constantinescu, Prof. Dr. Lensing, Prof. Dr. Smith şi Dr. Reed din SUA, Prof. Dr. Fraser şi Prof. Dr. Kirk din Marea Britanie, Prof. Dr. Daskalov din Bulgaria, Prof. Dr. Michal Tendera din Polonia, Prof. Dr. Pezzano, Prof. Dr. Guluţă, Dr. Gullace, Dr. Nicolosi şi Dr. Scarpini din Italia.

Calitatea remarcabilă a lucrărilor, experienţa personală, noile achiziţii au făcut ca participanţii să umple sălile şi să urmărească prezentările şi mai ales discuţiile cu o neobişnuită atenţie. Poate la aceasta a contribuit nu numai calitatea comunicărilor, a moderatorilor, dar şi variaţia formelor de desfăşurare: comunicări cu discuţii, mese rotunde, referate, filme şi postere. S-a atins un nivel apropiat congreselor din marile ţări europene, lucrările cardiologilor români arătînd un progres remarcabil.

În ciuda marilor dificultăţi din aceşti ani, s-a pregătit o generaţie de tineri cardiologi care se afirmă cu mare forţă în asistenţa medicală şi în cercetarea cardiologică. Marea noastră responsabilitate, dar mai ales a tinerilor cardiologi, este de a ne apropia cît mai rapid de nivelul cardiologiei din ţările dezvoltate. Este nevoie de instruire, de însuşirea noilor tehnici, de o mare perseverenţă în dotarea cu aparatură, de aplicarea cît mai rapidă în practică a noilor metode de diagnostic şi tratament.

Dar nu trebuie să uităm ce avem mai bun: să fim umani şi devotaţi faţă de omul bolnav, să-i dăm încredere şi speranţă, să-l ajutăm să depăşească mai uşor momentele grele.

Medicina în SUA: între eficienţă şi excese

Prof. dr. E.S. SMITH *(SUA)*: Sistemul de sănătate în SUA este foarte scump şi poate, pe undeva, şi ineficient. Întotdeauna vor exista abuzuri şi, la ora actuală, nu există modalităţi de a-i determina pe cei ce practică medicina să reducă preţurile. Altfel zis, dacă eu sînt un medic curant, nu am nici un motiv să reduc costurile, cu cît o să fac mai multe investigaţii, cu atît o să cîştig mai mult. Sigur că marea majoritate a doctorilor nu intenţionează să păcălească sistemul. Dar nu există nimic menit să-i oprească. E greu să găseşti o soluţie să-i opreşti, pentru că nu ai cum să faci ca un doctor să cîştige de pe urma abţinerii de la prescrierea unui tratament sau a unei investigaţii. Dar, în mare, motivul pentru care sistemul de sănătate în SUA a progresat atît de mult este faptul că a avut bani. Există dezavantajul unor excese, dar există şi îngrijiri foarte bune acordate multora.

Sistemul de sănătate britanic

Dr. ALAN G. FRASER *(conferenţiar la Universitatea de Medicină din Cardiff, Marea Britanie)*: Cred că în România vor exista probleme datorate creşterii numărului de facultăţi private, pentru că nu există mijloace necesare de a verifica dacă nivelul lor e adecvat. Gîndiţi-vă ce veţi face cînd veţi avea un număr uriaş de medici, fie ei chiar foarte bine pregătiţi. Şi noi în Anglia avem probleme cu limitarea numărului de medici. Sistemul nostru de sănătate are rezultate foarte bune pentru cît de puţin cheltuieşte (6–7% din PIB). Comparativ cu alte ţări, de

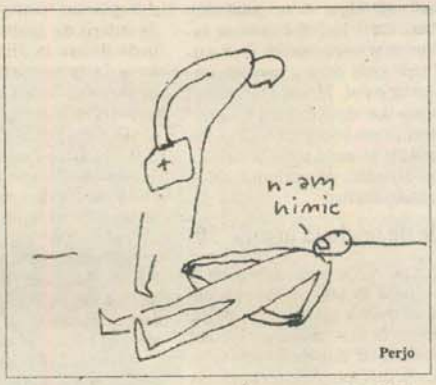

exemplu SUA, care cheltuieşte 12–13% din PIB, o serie de indicatori, ca speranţa de viaţă sau morbiditatea, sînt mai buni. În SUA se cheltuieşte mult pentru tehnici medicale sofisticate, scumpe, destinate unor oameni cu o speranţă de viaţă redusă: vîrstnici, bonavi de cancer etc. Să raţionalizezi aceşti bani e o problemă etică dificilă. Pe de altă parte, un sistem de sănătate ca al nostru, care cheltuieşte raţional, riscă să cheltuiască prea puţin. De exemplu, în Cardiff avem un serviciu de chirurgie coronariană foarte bun, cu o mortalitate mai mică decît 1%, dar există liste de aşteptare de cel puţin un an, an în care cam 4–5% din cei ce aşteaptă la rînd mor. Eu cred că e prea mult. Cînd vrem bani pentru cardiologie trebuie să ştim că banii sînt limitaţi, iar cardiologia e scumpă şi poate cheltui orice sumă i se acordă. De aceea trebuie să judecăm cu grijă dacă o nouă tehnică ameliorează durata sau calitatea vieţii. Pentru mine asta e problema majoră în SUA: au prea mulţi doctori care uneori fac anumite lucruri pentru pacienţii lor chiar cînd acestea nu sînt necesare, numai pentru că le aduc un cîştig.

Prof. EDUARD APETREI: Între 5 şi 8 octombrie a avut loc la Bucureşti, în organizarea Societăţii Române de Cardiologie, cel de-al V-lea Congres Naţional de Cardiologie. Congresul se desfăşoară la fiecare patru ani, iar între congrese au loc, în diferite oraşe din ţară, conferinţele anuale de cardiologie.

Lucrările Congresului au cuprins, pe lîngă conferinţe, comunicări orale sau poster, mese rotunde, un simpozion de cardiologie preventivă şi al doilea simpozion româno-italian de ecocardiografie. A fost organizat, de asemenea, un simpozion al cadrelor medii, în care a fost prezentat rolul asistentei medicale în tratamentul morţii subite.

Ceea ce a caracterizat acest Congres a fost larga participare internaţională. La numai trei săptămîni de la Congresul european de cardiologie de la Berlin, la care au participat peste 30 de cardiologi români şi au fost acceptate patru lucrări româneşti, prezenţa la Bucureşti a unor personalităţi de prestigiu ale cardiologiei din Marea Britanie, Belgia, Franţa, SUA, Germania, Austria, Polonia, Spania, Ungaria atestă integrarea cardiologiei româneşti în circuitul internaţional.

Trebuie remarcat interesul deosebit de care s-a bucurat Congresul în rîndul publicului medical românesc. Numărul participanţilor a depăşit estimările organizatorilor şi i-a pus pe aceştia în situaţii dificile: programele, volumele de rezumate, dar nu numai, nu au ajuns pentru toată lumea.

Costul cardiologiei în Franţa

Prof. A. VACHERON (preşedintele Societăţii Franceze de Cardiologie): Cardiologia s-a dezvoltat foarte mult în lume şi a devenit din ce în ce mai scumpă. În Franţa, sistemul de asigurări sociale preia costul intervenţiilor de angioplastie, de chirurgie cardiacă şi al altor mijloace moderne de tratament. În spitale, cardiologia primeşte anual un anumit fond de la buget în care trebuie să se încadreze. De aceea, cardiologii trebuie să aleagă judicios investigaţiile pe care le fac. Cînd creşte numărul de angioplastii sau de proteze endovasculare, de pildă, eşti obligat să reduci numărul de trombolize, pentru a te înscrie în limitele financiare prescrise. Cînd alegi tratamentul pentru un bolnav, eşti obligat să ţii cont şi de aspectul financiar. Cardiologii din sectorul privat, care fac uneori un exces de investigaţii în cabinetele lor, mai ales ecocardiografii, au de multe ori probleme cu recuperarea banilor de la asigurările sociale.

Comparativ cu alte ţări din Comunitatea Europeană, de exemplu Marea Britanie, care are un buget foarte mic pentru sănătate, Franţa cheltuieşte mult, dar în nici un caz prea mult.

Importanţa prevenirii bolii coronariene

Prof. dr. MICHAL TENDERA (prorectorul Universităţii de Medicină din Katowice, Polonia): În Polonia, ca şi în România, boala coronariană omoară mai mult de jumătate din oameni. Pentru a reduce această mortalitate, trebuie să procedăm în două moduri: pe de o parte să extindem cardiologia de vîrf, pe de altă parte să prevenim boala coronariană.

În Polonia nu facem decît 2.000 de angioplastii pe an la o populaţie de 40 milioane de locuitori (n.r. – în România se fac 100 pe an), ceea ce e prea puţin, dar numărul lor e în creştere. Avem în schimb 21 de centre de chirurgie cardiacă, din care 5 sînt foarte mari. La Katowice chirurgii noştri realizează în jur 2.000 de operaţii cardiace pe an (n.r. – în România se fac mai puţin de 1.000 pe an), o treime din toate care se fac în Polonia. Avem constrîngeri financiare mari. Există o „bancă" centrală care cumpără valve cardiace, catetere etc., pe care apoi ni le distribuie. Împărţirea se face în funcţie de nivelul de dezvoltare al fiecărui spital. Noi primim foarte multe, în timp ce alţii nu primesc nimic. Obiectivul pentru viitor este o distribuire mai echitabilă a acestor mijloace.

Banii pentru sănătate vin de la stat. Cei ce fac cardiologie de vîrf termină de obicei banii alocaţi în luna septembrie şi apoi se zbat să mai facă rost de fonduri. Cei care fac mai mult, cheltuiesc mai mult şi devin astfel un duşman al statului. Dacă nu faci nimic, nu cheltuieşti nimic şi eşti cel mai bun partener. Încercăm să introducem un nou sistem de a aduce bani pentru spital: spitalul nostru tratează în 75% din cazuri pacienţi din afara regiunii, tratament plătit de oraşul nostru. Vrem ca regiunile care ne trimit bolnavi să ne trimită şi bani. Trebuie însă să stabilim costurile şi, poate, o serie de proceduri gratuite. Cînd economia va creşte, vom avea poate mai mulţi bani, dacă îi vom cheltui cu grijă şi dacă vom face mai mult pentru prevenirea bolilor cardiovasculare.

Anchetă realizată de FLORICEL ARMEANU

ATENT FAȚĂ DE TRECUT,

– Mărturia aviatorului TUDOR GRECEANU,

Pilot de elită pe avioane de vînătoare, participant și martor al războiului în Est și Vest, scos din armată și apoi închis vreme de 16 ani, Tudor Greceanu și-a păstrat, ca și prietenul său Ion Ioanid, demnitatea și luciditatea. După 16 ani de închisoare și un periplu de coșmar (Jilava, Poarta Albă, Aiud), el ar fi avut multe de spus – atît despre trecut, cît și despre prezentul spre care atenția sa continuă să se îndrepte. Din păcate, în ciuda încercărilor sale de a-și fi făcut glasul auzit, el nu a reușit să ajungă la opinia publică decît acum cîteva luni, într-un episod impresionant din „Memorialul durerii". Tudor Greceanu are foarte mult spirit critic: cînd s-a adresat „Memorialului durerii", el a vrut nu să-și facă sieși publicitate, ci să aducă informații precise, să evite inexactități, erori. Majoritatea demersurilor acestui necunoscut (între care și o scrisoare adresată GDS) au rămas însă fără răspuns. Fostul ministru al Culturii, Andrei Pleșu, i-a răspuns prin intermediul adjunctului său din acea vreme, Dan Petrescu. Reproduc pe pagina următoare fragmentul pe această temă dintr-o convorbire mai lungă avută cu Tudor Greceanu nu pentru a susține sau a infirma un reproș, ci pentru a permite cititorului să înțeleagă cît de atent la actualitatea politică românească este acest fost deținut politic. Un om de 77 de ani, care chiar în această săptămînă a suferit a doua operație de amputare, ca urmare a felului cum a fost pedepsit pentru încercarea de evadare din închisoarea de la Aiud: să stea zile întregi cu picioarele în gheață.

În aceste ultime săptămîni cînd am stat de vorbă cu Tudor Greceanu, bolile de care suferă se agravaseră și condițiile nu permiteau luarea unui interviu clasic. În acest număr și în unele următoare voi reproduce fragmente din aceste convorbiri pe care sper să le pot continua – dacă el va dori să o facă și dacă starea sănătății îi va permite. (G.A.)

Cum a ajuns Tudor Greceanu în 1949 în închisoare?

„Sînteți pe lista viitoarelor arestări"

Într-o seară, destul de tîrziu (era ora 11), am primit un telefon. Fără prezentare, o voce de femeie mi-a spus: „Domnul Tudor Greceanu? Fiți cu băgare de seamă și luați-vă orice măsuri veți crede de cuviință, pentru că sînteți pe lista viitoarelor arestări". Am întrebat cine este la telefon. Nu a vrut să-mi spună. Am întrebat-o în ce calitate este informată despre problema aceasta. Răspunsul a fost foarte curios: „Pentru asta sînt aici", după care mi-a închis telefonul. Era o voce necunoscută. N-am știut niciodată cine este și cine a însărcinat-o cu această treabă – de a-i preveni pe cei care urmau să fie arestați. Cei care urmau să fie arestați erau de foarte multe categorii: unii intrau în panică imediat cînd li se spunea că urmează să fie arestați, sau făceau tîmpenia să plece de acasă, să se ducă la un prieten etc. Îi găseau imediat, nu era nici o problemă pentru Securitatea deja bine organizată în 1949. Atunci m-a surprins telefonul, dar nu am avut nici timpul, nici mijloacele și nici dispoziția să mă ocup să cercetez.

Stăteam pe vremea aceea pe strada Rozelor nr. 24, cu chirie, la o doamnă pe numele Racoviță. Nu eram chiriaș decît în virtutea faptului că trebuia să particip cu ceva, dar făceam și eu parte din familie, mîncam cu ei, îmi plăteam cota parte, făceam aprovizionări etc. Noaptea, pe la ora două, fără să fi sunat cineva, s-a deschis ușa de la camera mea și m-am pomenit cu șase inși îmbrăcați civil. Au ocupat imediat conturul camerei ca nu cumva să sară cineva pe geam. M-am ridicat. M-au întrebat dacă eu sînt Tudor Greceanu. Mi-au spus să mă îmbrac, că trebuie să merg pentru îndeplinirea unor formalități. După care a început, durînd trei ore, o percheziție generală a casei. Această vizită a celor șase se petrecea cam la vreo zece zile de la acel telefon. Mai tîrziu am aflat că toți cei care eram prieteni am fost arestați în aceeași zi. Era în 4 martie 1949. Au dat jos toate cărțile din bibliotecă, neostenindu-se să pună totul la loc. Nu știu pe ce linie făceau percheziția, ce căutau, documente – acte, arme... Au aruncat jos, uitîndu-se la ea, „Les protocoles des Sages du Sion", care este și astăzi o carte atît de explozivă încît eu, cînd am văzut că o țin în mînă, mi-am spus: „Gata, sînt arestat". Dar nici vorbă de așa ceva. Au luat-o, au aruncat-o cu dispreț și au trecut mai departe. Dovadă cît de străini sînt și de meseria aceasta (lucru pe care l-am constatat și în pușcărie mai tîrziu); ei, cînd caută o fotografie, pot să dea și peste o bombă atomică, nu-i interesează. Au primit ordin să caute fotografia, asta caută. Pînă și farfuriile au fost controlate să nu aibă cine știe ce text scris sau documente secrete ascunse și necunoscute de Securitate. După care mi-au spus că trebuie să merg cu ei. Mașina lor aștepta pe strada Londra, colț cu Rozelor. M-au urcat în mașină fără nici un fel de brutalități și am ajuns în strada Franklin (Onești), la actualul CC – dar în spatele clădirii.

Metode de anchetă în anii '50

Am intrat pe o ușă care avea o scară ce ducea la trei nivele sub pămînt. La al treilea nivel ne-am oprit, într-un birou în care trona un individ într-o cămașă cu mînecile suflecate. Cred că avea diametrul de un metru și jumătate. Teribil de mușchiulos. Mai tîrziu am aflat că îl chema Brînzaru.

Era un bătăuș cumplit, pus acolo pentru intimidarea deținuților în primele faze după arestare. El trebuia să-mi dea prima bătaie dacă aș fi refuzat să-i dau obiectele personale sau orice altă informație. O namilă de om, căpitan de Securitate. După ce mi-a luat tot ce aveam în buzunare și mi-a spus să scot cureaua de la pantaloni, șireturile, cravata, mi-a ordonat să mă duc la camera 12: m-am dus. Din ceea ce mai auzisem de la alții care fuseseră arestați și după aceea puși în libertate, știam că nu ți se lăsau țigările. Dar, spre surprinderea mea, mi-a lăsat un pachet început de țigări, fără chibrit însă (trebuia să bat la fereastră ca să obțin un foc), și o batistă. Pe cei care m-au arestat acasă îi întrebasem ce trebuie să iau cu mine. Mi-au spus: „Nu trebuie să vă luați nimic, vă punem cîteva întrebări și pe urmă vă întoarceți". I-am crezut.

Și cînd v-ați întors?

Am ieșit din închisoare după 16 ani. Pe Brînzaru nu l-am mai întîlnit niciodată. Eu eram băgat într-o „garsonieră" în care am stat cam vreo 6 zile. După care m-au mutat la Jilava. Întîi la SSI, vis-à-vis de grajdurile regale. Directorul anchetelor de acolo era un oarecare Grigore Burdea, care acolo își spunea Grigoriu-Burdan. Fusese cu doi ani mai mare, la liceul pe care l-am făcut la internat, la Iași. (Este în SUA acum, și face pe marele disident.) A fost foarte surprins văzîndu-mă. Mi-a spus că nu poate să mă ajute cu nimic, dar că nu voi avea de suferit de pe urma lui. Am fost repede depus la Jilava. Anchetatorul avea la îndemînă tot arsenalul de mijloace pe care l-au folosit securiștii împotriva tuturor anchetaților: *anchetă non-stop, manej.*

Ce înseamnă *manej*?

Manej înseamnă că erai obligat să alergi de jur-împrejurul unei camere în timp ce ei te întrebau. Tu trebuia să răspunzi, nu aveai voie să te oprești; dacă te opreai, te aștepta bîta. *Ancheta non-stop* însemna că după 3–4 ore se schimbau anchetatorii, dar tu rămîneai acolo. Treaba asta mergea pînă cînd cădeai lat.

Cît puteai să reziști?

La mine, o anchetă din aceasta, non-stop, a durat vreo 28 de ore. Au văzut că nu au ce scoate de la mine, că nu apărea nici un nume nou, și atunci au recurs la treaba asta. M-au întrebat la anchetă despre profesorul Ion Vulcănescu (nu Mircea Vulcănescu), arestat sub acuzația că ar fi avut organizație. La anchetă le-am spus: „Eu n-am făcut parte din nici o organizație, am fost doar una din cunoștințele lui Vulcănescu. Asta nu o neg și o puteți verifica cu foarte mare ușurință. I-am fost student și, în consecință, era foarte normal, avînd în vedere că domeniul acesta al filosofiei mă interesa, să fiu în legătură cu el. Că între timp m-a rugat să-i fac un serviciu, asta e altă socoteală, dar asta nu înseamnă că am făcut parte dintr-o organizație cu un scop subversiv. Nu înseamnă deloc". Văzînd că nu prea puteau s-o scoată la capăt cu treaba asta, cu mărturisiri, cu „îmi pare rău", cu „am greșit", atunci au trecut la mijloacele de care dispuneau. M-au ținut în anchete non-stop și manej 28 de ore, pînă m-am culcat pe jos. Eram în subsolurile viitorului CC, pe atunci Ministerul de Interne.

Cine era cel care făcea ancheta aici?

Nu știu cum îl chema. Avea vreo 40 de ani.

Credeți că fusese militar?

Nu. Era evident un tip neinstruit din punct de vedere militar. Era și un tip destul de primitiv în maniera de exprimare. Nu avea idei logice. Spunea: „Nu se poate să nu fi știut".

Din ce categorie fuseseră recrutați anchetatorii?

Muncitori. Marea majoritate erau evrei și țigani.

Cît a durat ancheta de la MI?

Cam 15 zile. Eu eram aviator și nu mă epuizam fizic așa ușor, dar moral mă desființaseră deja: nu mai eram în stare să țin ochii deschiși. Dincolo, la SSI, au folosit și metoda cu strivitul degetelor (uitați-vă la degetele mele!). Bătăi cu ranga, agățat în „poziția liliacului", cum spuneau ei. (O rangă pusă între două mese și tu erai cu picioarele și cu mîinile legate deasupra rîngii, atîrnînd în jos. Se bateau tălpile și palmele cu ranga.)

Cît timp au folosit tortura?

Pînă în 1964, cînd am fost pus în libertate. Nu a fost nici un moment de pauză. Au folosit tortura pînă m-au depus la Jilava. Depunerea la Jilava s-a făcut cam la două luni de zile după arestarea mea. Am fost arestat în aprilie, și în iunie am fost dus la Jilava. Ei știau foarte bine că am ce spune, dar nu au reușit să scoată ce au vrut.

V-au întrebat și despre cei pe care i-ați ajutat să plece din țară?

M-au întrebat care sînt colegii mei din aviație cu care am fost pe front, pentru că o mare parte din anchetă s-a desfășurat în jurul războiului și campaniei din Rusia. Ancheta începea cu întrebarea: „Ce ai căutat în URSS, în marea noastră prietenă?!". Atunci eu răspundeam cu o întrebare: „Ce căutați dumneavoastră unde sînteți acum? Ați primit un ordin și sînteți aici. Eu am primit un ordin și eram acolo".

(Continuare în numărul 44)

ATENT FAȚĂ DE PREZENT

erou de război, închis politic timp de 16 ani –

Nepăsarea autorităților față de veteranii de război

Tudor Greceanu a adresat pe această temă o scrisoare (rămasă fără răspuns) fostului ministru al Apărării Naționale, Nicolae Spiroiu.

București, 14 septembrie 1991

Domnului Ministru al Apărării Naționale
General Nicolae Spiroiu

Domnule Ministru,

Subsemnatul Greceanu Sc. Tudor, născut la 13 mai 1917, în București, Locotenent Comandor aviator în retragere, Cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul" din al doilea război mondial, Cavaler al Ordinului „Coroana României cu spade și panglică de Virtute militară", Ofițer al Ordinului „Virtutea aeronautică cu spade" și posesor al multor alte ordine, decorații, române și străine și a numeroase citări prin ordin de zi nominale, vă supun mai jos o problemă de sistem pentru care solicit intervenția Dv. directă:

Prin Legea nr. 49 din 1 august 1991, publicată în Monitorul Oficial nr. 162, votată de Parlamentul României, se acordă veteranilor de război un spor de pensie – atîta cît e el –, pe care însă nu-l pot obține din motive birocratice de necrezut.

*Am solicitat Comandamentului Militar de sector o adeverință din care să rezulte că am fost **în continuu** pe front, ca pilot de vînătoare în cadrele de ofițeri activi ai Flotilei I de Vînătoare București.*

Mi s-a răspuns că ei nu au asemenea evidență și că trebuie să mă adresez fie la U.M. 02405 Pitești, unde se află memoriul meu original de ofițer activ cu toată activitatea, fie la U.M. 02600 a Ministerului Apărării Naționale.

Am făcut aceste demersuri în scris (de 4 ani nu mai pot ieși din casă, fiind bătrîn și f.f. bolnav) imediat după apariția legii.

*Piteștiul nici măcar nu s-a obosit să semneze confirmarea de primire, necum să-mi elibereze acest **elementar** drept al meu, acordat **chiar de conducerea actuală a statului**, cu toate că le-am trimis plic cu adresa mea pentru răspuns și cu timbrele acoperitoare.*

*U.M. 02600 m-a dus de la Ana la Caiafa, la M.Ap.N. Cabinet, biroul de informații cu publicul, unde am depus în scris solicitarea mea și am primit numărul de înregistrare M 28733 din 02.09.1991, dar **nici un răspuns**. Pentru mine e o chestiune de viață și de moarte, căci pensia e sursa din care trebuie să-mi asigur și hrană și medicamente, și apoi, cît **mai am de trăit?***

*De ce această nepăsare și chiar ostilitate vădită a birocraților de la instituțiile militare, care sînt puși acolo **tocmai** pentru a da curs cererilor de genul celei făcute de mine?*

Ca urmare a celor de mai sus, vă rog respectuos să binevoiți a da dispoziții organelor în subordine să nu ne mai ignore cu atîta dispreț, nici pe solicitanți și nici legea.

Considerînd că legea este redactată, votată, promulgată și publicată pentru ca ea să se aplice, mai considerînd că paguba adusă statului de puținii supraviețuitori ai războiului este minimă și de scurtă durată, aș fi așteptat chiar solicitudine și nu ostilitate din partea celor chemați doar să-și facă datoria acolo unde sînt puși.

Lt. C-dor în retr. TUDOR GRECEANU
Șos. Sălaj 255, Bl. S1, Ap. 61,
tel. 680.33.02, sector 5, cod 76614, București

Lt. Comandor aviator în retragere Greceanu Sc. Tudor

1 – Contravaloarea Carnetului-legitimație al Asociației	*60 lei*
2 – Cotizația de membru pe anul 1992	*500 lei*
3 – Cotizație de membru pe anul 1993	*500 lei*
4 – Pentru înzestrarea armatei și refugiaților din Basarabia	*1.000 lei*
TOTAL	*2.060 lei*

octombrie '41

octombrie '94

***N.B.** • Înzestrarea armatei NU este o chestiune care, într-un stat normal, se rezolvă prin subscripție publică (ca plata lăutarilor la o nuntă de țară), ci o chestiune care constituie **capitol prioritar** în bugetul oricărui stat. • **În al doilea rînd, sînt convins** că, la fel ca și în cazul fondului „Libertatea", vor ajunge în cu totul altă parte, adică la „înzestrarea" S.R.I. și M.I., după ce va fi acoperit costul campaniei electorale a F.D.S.N. (Iliescu). • În ceea ce privește ajutorarea basarabenilor, am dovezi că treaba este exact cum am spus la punctul precedent.*

Tudor Greceanu: Numărul de veterani de război este relativ mic față de cît a fost armata română pe front. Dar din aceștia sînt cîțiva decorați cu ordine foarte mari, cum ar fi: „Mihai Viteazul", „Virtutea aeronautică". Pentru aceștia, legea prevede niște drepturi: cavalerii Ordinului „Mihai Viteazul" au dreptul să primească cinci hectare de pămînt sau cinci sute de metri de casă în localitatea de domiciliu, mai au dreptul la gratuitate pe autobuz, dreptul de scutire pe impozit, scutirea pentru taxe Radio-TV, o rentă egală cu leafa de grad a unui sublocotenent. Dar nici pînă acum n-au apărut dispoziții de aplicare a legii, pentru că nu se știe care va fi ministerul care plătește. Renta aceasta cine o plătește? Bugetul statului, Ministerul de Război, Ministerul Finanțelor, Mircea Coșea, Florin Georgescu? Cîți cavaleri cu Ordinul „Mihai Viteazul" mai există în țară, nu știu (bănuiesc că vreo 180). De unde să scot eu niște fonduri atît de enorme (cît ale lui Ioan Stoica), să plătesc 180 de oameni, cu niște salarii așa de mici, cînd leafa de grad a unui sublocotenent este 60.000 lei?

Paginile 8–9 sînt realizate de GABRIELA ADAMEȘTEANU

Tudor Greceanu despre scrisoarea adresată în 1990 ministrului Culturii

Tudor Greceanu: La începutul lui 1990, cînd a fost numit Andrei Pleșu la Ministerul Culturii, i-am scris o scrisoare. Mi-a răspuns la ea Dan Petrescu. În mod intenționat n-am făcut distincția între cultură și învățămînt: am amestecat puțin noțiunile tocmai pentru a încerca să-l fac să înțeleagă pe Andrei Pleșu că Ministerul Culturii și Ministerul Învățămîntului sînt două dintre ministerele care reprezintă spiritualitatea românească. Și în mod intenționat am omis Biserica: consider că Biserica noastră națională, cea ortodoxă, nu face parte din cultură.

Am făcut destulă pușcărie și am aflat destule despre Biserică. Nu cunosc decît un singur preot ortodox care în pușcărie nu a fost turnător: preotul Chiriac, de la biserica de lîngă Cișmigiu, care are două doctorate în filosofie: unul în Litere, altul în Teologie. Era profesor de Istoria artei. A fost băgat în pușcărie pentru că s-a întîlnit pe stradă cu nunțiul papal de la București, care își avea reședința la biserica italiană. Nunțiul papal a fost implicat mai tîrziu într-un proces de înaltă trădare, a fost condamnat, i s-a făcut o întreagă organizație în care a fost băgat și popa Chiriac. Mie mi-a fost foarte apropiat acest Chiriac.

Ce i-ați cerut lui Andrei Pleșu în scrisoare?

Tudor Greceanu: Am încercat să-i deschid ochii. I-am spus: „Cum e posibil ca dvs., ca ministru al Culturii, să nu ridicați glasul deloc la reconfirmarea lui Teoctist sau la reintroducerea în viața publică a lui Adrian Păunescu?" etc. Nu era un reproș, dar i-am spus că este un început care se poate termina prost. Am mai întrebat: „Cine i-a permis lui Teoctist să țină un discurs la TV? Cine i-a dat autorizația lui Tatulici să-i ia un interviu lui Adrian Păunescu la TV timp de 4 ore?". Erau niște lucruri care mie mi se păreau simptomatice. În răspunsul la scrisoare mi s-a spus: „Știm, cunoaștem, o parte dintre probleme s-au rezolvat, celelalte sînt în curs de rezolvare". Acesta a fost răspunsul lui Dan Petrescu.

GABRIEL ANDREESCU

Forumul cetățenesc româno–maghiar

– Brașov, 7–9 octombrie –

Între 7 și 9 octombrie a avut loc, la Brașov, **Forumul cetățenesc româno–maghiar**, organizat de către Asociația de prietenie româno–maghiară de la Pecs și de filiala Brașov, împreună cu Asociația Pro Democrația. Primul Forum s-a ținut în 1993 la Pecs. Premisa întîlnirilor de acest tip ar fi că discuțiile dintre cetățeni, dintre reprezentanții organizațiilor civice, sînt deseori mai substanțiale – în orice caz, mai ușor de purtat – decît dezbaterile politicienilor. Au participat 35 români, 35 maghiari, printre ei numărîndu-se nume cunoscute pentru militantismul lor în numele cooperării româno–maghiare: Smaranda Enache (președinta Ligii Pro Europa), Marian Țața (președintele Pro Democrației), Adrian Moruzzi (primarul Brașovului), Barabas Miklós (președintele Comitetului ungar pentru pace), Domokos Géza, Szirtes Gábor, Magyari Tivadar, Iglói Zoltán, Silviu Jecu, Octavian Buracu ș.a., la care s-au adăugat ziariști, reprezentanți ai Uniunii Europene (sponsorul Forumului), ai USAID, ai Ambasadei Olandei (care continuă buna sa tradiție de a asista viața civică din România).

Lista temelor discutate a cuprins **erorile tipice în relațiile dintre cele două etnii, buna vecinătate, rezultatul unor sondaje privind modul în care se percep etniile, ideea unor parlamente civice ungaro–române și româno–maghiare**. Dar asupra discuțiilor purtate voi reveni.

Deși „civic", aspectul politic al Forumului nu a fost în nici un fel neglijat de către organizatori. Din contră, dimensiunea politică a reuniunii a fost foarte bine simțită, avînd în vedere mesajele de salut ale președintelui Republicii Ungare, Árpád Göncz, și președintelui României, Ion Iliescu, sau prin prezența unor guvernamentali: Viorel Hrebenciuc, Ivan Truțer (Consiliul pentru minoritățile naționale) și alții. De asemenea, prin **absența** UDMR – deși „udemeriști" au fost, cum ar fi președintele filialei Brașov. „Inițiații" spuneau că UDMR privește cu o atenție reținută acest tip de reuniuni, al căror efect asupra statutului UDMR, de reprezentant necontestabil al intereselor comunității maghiare din România, nu este foarte clar.

Pe data de 7, seara, a fost anunțată venirea, a doua zi, a președintelui Ion Iliescu, vizită neaflată în program și inițiată, se pare, de către organizatorii de la Pécs (de vreme ce partea română nu a fost implicată). Sînt mai multe lucruri de notat pe marginea acestui eveniment al Forumului. Mai întîi faptul în sine, care poate sugera atenția dată de autoritățile române actualelor discuții privind tratatul româno–maghiar – ceea ce nu ar fi deloc rău. Apoi amploarea indecentă a măsurilor de securitate pe care le generează vizitele președintelui. Semnificativă a fost desfășurarea zilei de 8 octombrie, cînd a apărut Ion Iliescu, după prima parte a intervențiilor. Ședința a fost condusă în continuare de către organizatorul local al întîlnirii, Marian Țața, și totul a avut un aer firesc, rezonabil; președintele a fost ceea ce s-a cerut să fie, un participant de rang, dar respectînd rigorile ședinței. Cred că acesta a constituit unul din succesele Forumului, demnitatea organizatorilor. În acest context, trebuie din nou acuzați redactorii Televiziunii, care au făcut din Forum un show prezidențial – cum nu a fost –, transformînd instituția într-un oficios de propagandă.

În aceeași zi au fost lansate două documente, care au motivat și majoritatea intervențiilor: **Concepția UDMR privind drepturile minorităților naționale** și **Proiectul de lege privind minoritățile naționale**, publicate sub egida **Centrului pentru Drepturile Omului (APADOR-CH)**. Atît analiza critică a documentelor UDMR cît și oferta alternativă a unei legi privind minoritățile naționale (pe lîngă proiectul UDMR și proiectul Consiliului pentru minoritățile naționale, aflate în Parlament la această oră, la care se va adăuga o propunere guvernamentală) constituie o referință de care nu se va putea face abstracție. Lansarea publică, cu ocazia Forumului, a acestor documente oferă posibilitatea unei dezbateri în sfîrșit concrete, raționale, cu termeni bine definiți, cu argumente politico-juridice (și nu de ordin emoțional), asupra concepțiilor care privesc drepturile minorităților naționale.

Ultima zi a Forumului s-a concentrat pe proiectul declarației finale. Acesta a amintit, în mod firesc, de importanța reconcilierii, a integrării României și Ungariei în structurile euro-atlantice, de pericolul naționalismului extremist, de locul societății civile în rezolvarea conflictelor etnice; principii bine cunoscute, dar a căror repetare rămîne încă indispensabilă.

Și, bineînțeles, s-a amintit că se pregătește o nouă întîlnire: Forumul cetățenesc româno–maghiar, Pécs, 1995.

Revista „Familia" organizează între 20–22 octombrie 1994, la Oradea, „Zilele revistei «Familia»".

Programul cuprinde două colocvii: „Obsedanta tranziție a prozatorului român" și „Radu Enescu – sau cum gîndește o «generație recuperată»" și un pelerinaj la Leta Mare (Ungaria), localitate unde a trăit Iosif Vulcan, întemeietorul revistei.

Vor mai avea loc lansări de carte, vernisajele unor expoziții, precum și decernarea Premiilor revistei „Familia" pentru anul 1994. Participă Mircea Zaciu, Mircea Horia Simionescu, Gh. Crăciun, Ion Pop, Marian Papahagi, Alexandru Cistelecan, Ion Bogdan Lefter, Alexandru Vlad, Ion Vartic, Ștefan Aug. Doinaș, Gabriela Adameșteanu etc.

Revista presei

Măsurînd cîrnați cu rigla

● **Academia Cațavencu** nr. 40 (152) oferă „intelectualilor de Bănească" încă șase „soluții de bun-simț, în caz că Majestății Sale îi va veni năstrușnica idee de a forța frontiera și în alte zile ale săptămînii" decît vineri, cînd – știm acum – nu se acordă vize pe loc. Așadar: **joi** poporul e supărat pe cetățenii străini că n-au mai pompat capital ca să se cumpere noi episoade din **Dallas**; **miercuri** e „ziua europeană a sportului **rege**" și deci...; **marți** e telecinematecă și, pentru tot cinefilul, dacă e marți e (doar) Belgia; **luni** parlamentarii sînt ocupați, lucrează „pe secțiuni" și n-au timp să acorde vize decît cel mult membrilor familiilor lor; **duminică** nu sînt echipe de televiziune care să imortalizeze intrarea în țară a eventualelor persoane importante care ar cere viză; în fine, **sîmbătă** – o soluție mai căznită, dar asta e – alesul națiunii „își linge rănile în liniștea Scroviștei" și cu asta basta. ● Tot în **Academia Cațavencu**, despre inaugurarea **Cofetăriei Tupolev**: „Serviciul de Pază și Protecție în colaborare cu alte SRL-uri și SRI-uri anunță deschiderea, în incinta Aeroportului Otopeni, a unei cofetării. Aici se poate servi o cafea. Apoi cofetăria decolează și, cu puțin noroc, poate trece și de Videle. Menționăm că SPP este o organizație prezidențială, nonprofit și care, ocazional, se mai ocupă cu agresări de ziariști, omorît studenți și casnice și întors regi din drum".

● Alina Mungiu, **Expres** nr. 40 (243): „Opoziția preferă să se piardă în distracții paramonarhiste, care dau tuturor impresia că, într-adevăr, nu are ce face. Decît, eventual, să-l compromită și pe Regele Mihai, care reușise să scape pînă acum".

● **Cronica politică** nr. 6 tratează vizita Regelui apropape în termenii comunicatelor oficiale. Nota, nesemnată, spune că mediile politice și de presă ar fi fost surprinse de intenția Regelui Mihai de a vizita România; vorbește apoi despre ceva „rugăminți" și „avertismente" care ar fi trebuit să-l facă pe suveran să priceapă că, de fapt, nu e deloc bine venit și se încheie pe „regretul" exprimat oficial de către Guvern „pentru situația neplăcută de care s-au făcut responsabili cei care au încurajat nerespectarea cadrului legal existent".

● **Tinerama**, 12–18 octombrie '94, citează tocmai „cadrul legal", respectiv fragmentele-cheie din **Deciziunea Consiliului de Miniștri din 22 mai 1948**, semnată de Petru Groza, prin care Regelui Mihai i se retrăgea „naționalitatea" și nu cetățenia (lucru de altminteri imposibil!), apoi **Decretul-Lege din 10 ianuarie 1990**, care a desființat vizele de intrare și ieșire din România pentru cetățenii români, și, în fine, precizările Constituției: „Cetățenia română nu poate fi retrasă celui care a dobîndit-o prin naștere", iar „legile și celelalte acte normative rămîn în vigoare în măsura în care ele nu contravin prezentei Constituții".

● Alex. Ștefănescu (**Zig-Zag**, nr. 229) și Cristian Teodorescu (**România literară**, 12–18 octombrie 1994) comentează amenințările proferate de un membru PSM la adresa Luciei Hossu-Longin. Alex. Ștefănescu observă că, în timp ce anunțata vizită a Regelui a fost trecută sub tăcere de TVR pînă în 6 octombrie, deși ziarele vuiau, conferința de presă a PSM în care s-a spus textual că realizatoarea „Memorialului durerii" **ar trebui împușcată** a fost difuzată la **Actualități**, cu material filmat, în aceeași zi și fără comentarii. „S-a ridicat cineva dintre membrii PSM să-l contreze pe autorul acestei afirmații stupefiante?" – se întreabă Cristian Teodorescu. „Nu. Asta înseamnă că pesemiștilor această afirmație li s-a părut normală." În același articol, Cristian Teodorescu îi face un portret în „vitrion" lui Dinu Patriciu, care și el a slobozit, pare-se, afirmații negîndite: toți bugetarii sînt de stînga. „În mod normal, un Dinu Patriciu ar trebui să măsoare cîrnați cu rigla, nu să-și dea, ciocoiește, cu părerea despre intelectualitatea acestei țări. Fiindcă dacă el știe să tragă o linie, ca arhitect, a învățat asta de la «bugetarii» pe care îi disprețuiește".

● Dinu Patriciu recidivează în **Expres Magazin** nr. 40 (217), deducînd iar că Partidul Alianței Civice e un partid de stînga: PAC e condus de Nicolae Manolescu; N. Manolescu s-a format în anii '50–'60, cînd „Sartre era Dumnezeul intelectualității europene"; ergo, N.M. e un politician de stînga și partidul său așijderi!

● În **Sfera politicii** (septembrie) – două ipoteze interesante: în România, foștii comuniști s-au menținut la putere nu din pricina fragilității Opoziției, ci pentru că alegătorii socotesc acuzațiile aduse fostului regim comunist drept „un atentat la propria lor biografie", mai ales că „socialismul poststalinist a fost într-o mai mare măsură o ordine a complicității decît una a represiunii" (Gabriel Ivan, **Marșul șosetelor roșii**); apatia și fărîmițarea actuală a societății românești, mai ales după încheierea scurtului „dictat al maselor", în septembrie 1991, poate fi un semn bun, semnul **demasificării**, al re-coagulării unei societăți normale, pe cale de a-și redobîndi dimensiunea individuală (Stelian Tănase, **Despre mase**).

● Spectaculoasă deschidere spre „cealaltă parte a presei" în revista **Literatorul**. În nr. 41 (158) semnează Mircea Zaciu, Ștefan Aug. Doinaș, Mircea Ciobanu. Toți trei, ce-i drept, personalități situate la „centrul" Opoziției democratice.

TANIA RADU

H.-R. PATAPIEVICI

Anatomia unei catastrofe

(Urmare din numărul trecut)

(B)

În fine, există şi un alt tip posibil de reevaluare istorică. Primul gen de anamneză vorbea de voinţa de identitate modernă a elitelor, dar nu sufla nici o vorbă despre rezistenţa la modernizare a celor 90 de procente rurale. Cel pe care îl propun acum porneşte, dimpotrivă, de la poziţia antioccidentală şi antimodernistă a unei însemnate părţi a elitelor intelectuale româneşti şi are în vedere rezistenţa „Românei profunde" la occidentalizarea modelului său identitar.

Potrivit acestei viziuni, revoluţia instituţională realizată prin crearea Statului românesc modern nu a fost nimic altceva decît un atac la specificul naţional, o operă de stricare a sufletului nostru tradiţional. După Nicolae Iorga, constituţia românilor trebuie extrasă din conştiinţa noastră de la 1300 şi nu din modelele occidentale moderne. În special democratismul şi individualismul occidental erau văzute ca deosebit de periculoase pentru coruperea spiritului naţional, care era conceput, inevitabil, ca ţărănesc, ortodox, colectivist şi neolitic. Această tradiţie de interpretare pleacă de la ideea că Statul românesc modern este o transplantare străină, fără aderenţă la specificul naţional, ba chiar una contrară înclinaţiilor reale ale „Românei profunde".

Este foarte adevărat că opera generaţiei paşoptiste a fost o operă de traducere în termeni româneşti a unor sisteme politice inventate ajurea. Dar a fost, în partea ei cea mai remarcabilă, **o operă de creaţie**. Este la fel de adevărat că la această operă cele 90 de procente nu au participat legislativ în nici un mod, datorită votului cenzitar care era atunci de rigoare.

Las în seama fiecăruia să aprecieze dacă votul cenzitar a dăunat sau nu construirii României moderne. În ce mă priveşte, eu cred că modernizarea României a fost posibilă datorită întîlnirii fericite dintre un sistem bazat pe votul cenzitar şi o clasă supusă censului care a fost deopotrivă inteligentă, devotată sincer ideii de progres naţional şi generoasă. Ei bine, punctul nodal al celui de-al doilea mod de a reevalua istoria stă în semnificaţia acordată votului universal. Să reamintim că, dacă înainte de război votau numai o sută de mii de oameni, în 1926, spre pildă, votau 3,5 milioane. A fost acest imens progres numeric şi un progres politic? Al doilea tip de anamneză susţine că nu. Odată cu ieşirea la vot a „României profunde", viaţa socială românească a cunoscut o bruscă degradare politică, ce s-a accentuat continuu, fără soluţie de continuitate, pînă dincolo de ultimele alegeri libere (şi grosolan falsificate). Votul universal a adus în viaţa politică românească populismul, autoritarismul şi ideea nefericită că existenţa unui lider charismatic este indispensabilă desfăşurării unei vieţi politice eficace. În fond, se credea că eficacitatea şi moralitatea politică sînt strîns legate de desfiinţarea parlamentarismului şi, revenind la relaţiile voievodale, de adoptarea unei forme de dictatură. Înscrierile în partidul legionar au cunoscut creşteri masive după fiecare act de violenţă politică a acestora. La sfîrşitul anilor '30, sub presiunea elitelor intelectuale şi politice care respingeau democraţia şi individualismul şi, bineînţeles, datorită sprijinului popular pentru soluţia politică autoritară, aproape toţi românii credeau că salvarea României poate fi găsită numai prin instaurarea dictaturii şi prin renunţarea la Statul individualist şi democratic al paşoptiştilor. Este ceea ce, în fond, s-a şi întîmplat începînd cu 1948, imediat după alungarea de pe tron a Regelui. E drept că nu a fost tipul de dictatură pe care românii din '40 o doreau, dar a fost una absolută, exact ca în Rusia, aşa cum o voia un personaj, la vremea lui ridicol, imaginat de Caragiale.

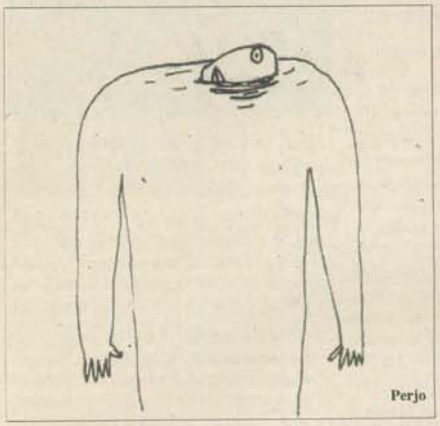

Potrivit acestei anamneze, uşurinţa bolşevizării României s-ar fi datorat eşecului generaţiei paşoptiste, legitimată prin votul cenzitar, de a crea o solidă societate civilă democratică, în stare să confere legitimitate urmaşilor ei politici *şi în condiţiile votului universal.* Joseph Schumpeter, marele istoric al gîndirii economice, spunea spre sfîrşitul vieţii, cu amărăciune, că sistemul capitalist este un imens succes economic, dar din punct de vedere sociologic este un eşec. De ce? Pentru că beneficiarii lui, în ciuda prosperităţii, nu se gîndesc decît cum să îl schimbe cu alte sisteme, considerate mai echitabile, bazate pe colectivism. Astfel că, în fond, efectele dezastruos de profunde ale bolşevizării s-ar datora insuccesului social al modernizării României. Potrivit acestei interpretări, singurii apărători ai democraţiei româneşti au fost elitele politice democrate, un număr restrîns de intelectuali, părţile cele mai înstărite ale societăţii (nu prea numeroase) şi, în fine, Regele. Or, regimul comunist a început tocmai prin înlăturarea Regelui, prin deposedarea şi deportarea socială a celor avuţi, prin asasinarea elitei politice româneşti *în întregul ei* (nu doar cea democrată) şi prin întemniţarea, intimidarea sau coruperea intelectualilor de orice orientare. Ce a rămas în temniţa din afara puşcăriilor a fost un aluat uşor modelabil de către diabolica inginerie socială comunistă. Iar rezultatul este încă foarte vizibil şi azi: o populaţie muncită de instincte politice primitive, care se zbate, cu incoerente dificultăţi, să alcătuiască, potrivit unui contract social reînnoit, o societate civilă viabilă şi stabilă.

Pe lîngă unele dezavantaje evidente, pe care nu le mai numesc, avantajele obiective ale acestei a doua anamneze sînt următoarele: (a) nu recurge la noţiunea delicată de boală psihică a colectivităţii; (b) evită viziunea patriotică a istoriei naţionale; (c) în fine, focalizează sursa catastrofei asupra nouă însăne şi ne face direct responsabili de acţiunile noastre.

*

În rezumat, sugerez că două din *posibilele* răspunsuri la întrebarea privind autorul paraginii româneşti de azi sînt următoarele. Potrivit primului răspuns, azilul incoerent cu care seamănă azi România a fost construit de sovietici şi de acoliţii lor interni, iar perfecţiunea lui se datorează surprinderii sufletului colectiv românesc într-un act de metensomatoză ratată.

Potrivit celui de-al doilea răspuns, la construcţia azilului au contribuit cei care au tras toate concluziile necesare dintr-o tentativă de modernizare eşuată. În această anamneză este implicată ideea neplăcută că succesul comunismului românesc de a crea un om nou este rezultatul (adesea indirect) al eşecului României liberale a paşoptiştilor de a face acceptabilă României profunde modernizarea. Altfel spus, eşecului de a transforma poporul de ţărani într-o naţiune de cetăţeni.

Dar indiferent de teoria pe care o adoptăm, catastrofa României se traduce prin proliferarea vicioasă a unui tip uman respingător, care conţine în formula sa sufletească următoarele mutaţii:

– promiscuitatea mizeriei îl satisface,

– nici o distrugere nu i se pare prea mare dacă el rămîne neatins;

– consideră Casa Poporului o clădire măreaţă şi vede în industria grea creată de N. Ceauşescu un motiv de mîndrie patriotică;

– urăşte capitalismul şi detestă proprietatea privată;

– crede că vom fi în siguranţă numai dacă vom fi izolaţi şi independenţi de toţi şi de toate;

– simte ură faţă de prosperitatea vecinului şi fermentează în sine un resentiment social latent, cu atît mai răscolitor cu cît este de fapt îndreptat împotriva tuturor;

– se simte mereu înşelat şi dispreţuit

– şi e capabil de înălţare sufletească numai prin intermediul locurile comune;

– lozincile îl fac patriot, muzica ţigănească îl face să vibreze, toate actele politice îi par consecinţa unui complot;

– elitele intelectuale îi trezesc neîncredere, detestă lucrurile de care nu e capabil şi le dispreţuieşte pe cele pe care ştie să le facă, motiv pentru care sfîrşeşte prin a le face prost;

– e fascinat de violenţă, adoră cu ură cizma care îl striveşte, invidiază uşurinţa de a extorca fraudulos bani a escrocilor

– şi îi susţine politic numai pe cei care îi linguşesc defectele;

– are o neîntoarsă antipatie pentru partidele istorice şi pentru Rege, iar pe deţinuţii politici îi detestă pentru că, dacă sînt vînduţi americanilor, el nu ştie cum să se vîndă lor ca să primească la rîndul lui bani, iar dacă nu sînt vînduţi îi detestă pentru idealismul lor, care pe el, pentru că e incapabil de idealism, îl irită pînă la violenţă;

– în fine, crede că politica înseamnă ca Statul să le dea tuturor bani şi nu cunoaşte alţi duşmani decît oamenii prosperi, în ţară, şi ungurii, în afara ei;

– mai crede că ţara are nevoie de un voievod blînd cu oamenii de bine şi crud cu răii, că partidele politice sînt inutile, că democraţia înseamnă dezordine iar libertatea delincvenţă

– şi că, în general, toţi ar trebui trimişi la munca făcută cu palmele, căci orice altă muncă e parazitară.

Regret să spun, în încheiere, că lista poate fi oricît înmulţită. În unele zile, cînd sînt prost dispus, catastrofa identitară de care vorbesc îmi pare a fi în plină desfăşurare.

RADIO DELTA

SUNĂ ŞI CÎŞTIGĂ!

În fiecare dimineaţă, între orele 8.15 şi 8.45, poţi cîştiga numeroase premii, oferite de firmele:

Polar Electronics, STM, Bozkir Lighting, Nemira, Teranita, Sabina, Gipo Pescar, Vivo, Champ.

Marele premiu: 1 TV color Polaris 2.000

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A										
B										
C										
D										
E										
F										
G										
H										
I										
J										

Nu trebuie decît să suni la 631.73.89 şi să propui una din căsuţele grilei. Premiul ascuns acolo îţi aparţine.

BEST-SELLER

HENRY KISSINGER

DIPLOMAŢIA

Reagan – pe cît de fermecător, pe atît de egocentric

În primăvara lui 1994, Henry Kissinger a publicat, sub titlul Diplomaţia, **o istorie a relaţiilor internaţionale în lumea modernă, volum aşteptat cu mult interes. În ciuda vastei erudiţii – desfăşurată pe 900 de pagini – şi a preţului (35 $), cartea şi-a ocupat de la început locul pe listele de *best-seller*. Autorul îşi începe istoria cu echilibrul de forţe din vremea lui Richelieu şi consumă 100 de pagini pînă la 1900; după aceea însă, jumătate din volum se referă la Războiul Rece (origini, desfăşurare şi deznodămînt). Fiindcă Henry Kissinger a fost în rolul fie de observator avizat, fie de participant oficial desemnat să se ocupe de politica internaţională în tot timpul confruntării Est–Vest, istoria devine aproape în egală măsură un volum de memorii. Modestia şi prezenţa neobservată n-au fost niciodată însuşirile predilecte ale lui Kissinger, astfel încît el nu ezită să noteze la locul potrivit propriile lui observaţii şi reacţii. Cititorul are, de exemplu, ocazia să-l vadă pe Harry Truman nu doar ca lider al alianţei vestice, dar şi ca preşedinte la pensie, mergînd spre casă pe străzile din Independence, Missouri, alături de un tînăr profesor la Harvard, pe numele de Kissinger.**

Diplomaţia reflectă în parte originile universitare ale lui Kissinger. Poate fi chiar considerată extensia logică a marelui său studiu asupra Europei post-napoleoniene, O lume restaurată, **publicat cu vreo 40 de ani în urmă, studiu care se dezvoltase la rîndul său din teza de doctorat. Într-o şi mai mare măsură totuşi,** Diplomaţia **oferă intuiţiile distilate ale omului de stat de o excepţională inteligenţă – chiar dacă reuşita n-a fost întotdeauna de partea lui – care s-a aflat în mijlocul rivalităţilor Războiului Rece, în miezul politicii externe a Statelor Unite din 1969 pînă în 1977, mai întîi ca Asistent de Securitate Naţională, apoi ca Secretar de Stat.**

Ani în şir, profesorul şi omul de stat Kissinger a predicat doctrina conform căreia interesele naţionale constituie ghidul esenţial pentru politica externă a unei ţări. Doctrina i-a servit mai bine ca profesor decît ca om de stat, dovedindu-se un obstacol serios cînd a trebuit să comunice implicaţiile Vietnamului şi Ciprului: Congresul şi poporul american – în idealismul lor, fie el şi orientat defectuos – considerau imorală noţiunea de interes naţional susţinută de Kissinger – oricît o argumenta el de bine. Kissinger a rămas ferm pe poziţii, interesele naţionale constituie şi astăzi pentru el busola cea mai sigură în apele internaţionale.

Aceasta nu exclude importanţa pe care o acordă acţiunii liderilor. Din punct de vedere literar, Kissinger atinge cote maxime atunci cînd scrie despre forţa şi slăbiciunile oamenilor de stat. Marca de stil a lui Kissinger vine din intuiţia şi spiritul său, ineditul perspectivei, turnura elegantă a frazei, calităţi ce se regăsesc cu strălucire şi în pasajul ce urmează: portretul preşedintelui Ronald Reagan.

Dr. ERNEST H. LATHAM, Jr.

Dezintegrarea comunismului a devenit vizibilă în timpul celui de-al doilea mandat al lui Reagan şi s-a dovedit ireversibilă în momentul cînd el a părăsit această funcţie. Un merit mare îl au atît preşedinţii care l-au precedat pe Reagan, cît şi succesorul său imediat, George Bush, care a prezidat cu abilitate deznodămîntul. Cu toate acestea, guvernarea lui Reagan a marcat punctul de cotitură.

Aceasta era o performanţă uluitoare pentru Reagan – şi destul de inexplicabilă pentru unii observatori. Reagan nu ştia aproape deloc istorie, şi puţinul pe care îl ştia l-a folosit în sprijinul neclintitelor sale idei preconcepute. Multe dintre anecdotele istorice pe care le povestea cu mare plăcere nu aveau nici o fundamentare faptică, în sensul în care sînt înţelese faptele. Odată, într-o convorbire particulară, el i-a pus pe Gorbaciov şi pe Bismarck pe aceeaşi treaptă, argumentînd că amîndoi doborîseră obstacole interne identice, trecînd de la o economie planificată-centralizată către o piaţă liberă. Am sfătuit un prieten comun să-l avertizeze pe Reagan să nu repete niciodată această frază absurdă unui interlocutor german. Prietenul a crezut că nu ar fi înţelept să-i transmită avertismentul meu, pentru a nu fixa şi mai adînc comparaţia în mintea lui Reagan.

Detaliile legate de politica externă îl plictiseau pe Reagan. Îşi însuşise cîteva idei de bază despre pericolele pe care le conţine un calm aparent, despre relele comunismului şi despre măreţia propriei sale ţări, dar analiza problemelor reale nu constituia punctul său forte. Toate acestea m-au determinat să fac o remarcă în timpul a ceea ce eu credeam că era o discuţie neoficială, înaintea unei conferinţe a istoricilor care se ţinea la Biblioteca Congresului: „Cînd stai de vorbă cu Reagan, te întrebi uneori cum de s-a gîndit cineva că el trebuie să fie preşedinte sau chiar guvernator. Dar va fi sarcina istoricilor să explice cum un om atît de ne-intelectual a putut să conducă timp de opt ani California şi timp de aproape şapte ani Washingtonul".

Mijloacele de informare în masă au bătut monedă pe prima parte a afirmaţiei mele. Şi totuşi, pentru istoric, a doua parte este mult mai interesantă. La urma urmei, un preşedinte cu cea mai slabă formaţie academică avea să dezvolte o politică externă de o extraordinară consistenţă şi relevanţă. Poate că Reagan avea doar cîteva idei elementare, dar s-a întîmplat ca tocmai acestea să constituie miezul politicii externe din acea perioadă, ceea ce demonstrează că simţul conducerii şi puterea convingerilor sînt ingredientele-cheie pentru un conducător. Identitatea celui care a scris discursurile lui Reagan pe probleme de politică externă este aproape irelevantă. Se spune că Reagan era instrumentul celor care îi scriau discursurile, dar aceasta este o iluzie creată de mulţi autori de discursuri. La urma urmei, Reagan însuşi îşi selectase persoanele care să-i scrie discursurile, iar el le expunea cu o extraordinară convingere şi elocvenţă. Cei care îl cunoşteau pe Reagan nu mai au nici o îndoială că ele exprimau opiniile sale şi că, în anumite probleme, cum ar fi Iniţiativa Apărării Strategice, el era cu mult înaintea celor din jurul lui.

- **Reagan: un preşedinte cu cea mai slabă formaţie academică a dezvoltat o politică externă de o extraordinară consistenţă**
- **Este iluzia autorilor de discursuri că Reagan ar fi fost instrumentul lor**

În sistemul guvernamental american, în care preşedintele este singura oficialitate aleasă de naţiune, coerenţa în politica externă este prezentată – dacă se poate vorbi despre aşa ceva – doar în discursurile prezidenţiale. Acestea constituie cele mai eficiente directive pentru birocratismul extins şi perseverent şi furnizează criteriile pentru dezbaterile publice sau pentru cele ale Congresului. Reagan a impus o doctrină de politică externă de mare coerenţă şi cu o considerabilă putere intelectuală. El avea un extraordinar raport intuitiv cu izvoarele motivaţiei americane. În acelaşi timp, el a înţeles fragilitatea sistemului sovietic, o percepţie care era opusă multor păreri ale experţilor, chiar şi în tabăra conservatorilor din rîndul cărora provenea.

Reagan a avut un talent straniu de a uni poporul american. Avea o personalitate neobişnuit de plăcută şi cu adevărat cordială. Cu toate că m-a scos din minţi în timpul eşecului său din 1976, cînd a candidat la preşedinţie, mi-a fost imposibil să-i păstrez cel mai mic resentiment. Cînd s-a terminat, nu mi-am amintit retorica din timpul campaniei, ci combinaţia proverbială de bun-simţ şi bunăvoinţă de care Reagan dădea dovadă în timpul sesiunilor de informare. În timpul războiului din Orientul Mijlociu, din

1973, i-am spus că vom înlocui pierderile suferite de Israel în avioane, dar că nu prea ştiam cum să limităm reacţia arabilor. „De ce nu spuneţi că veţi înlocui toate avioanele pe care arabii pretind că le-au doborît?", a sugerat Reagan – o propunere care va întoarce mult bombastica propagandă a arabilor împotriva promotorilor ei.

Sub aparenţa curtenitoare, Reagan ascundea un caracter extraordinar de complex. El era şi apropiat şi distant, şi bine dispus şi rezervat. Bonomia era modul său de a pune distanţă între sine şi ceilalţi. Dacă trata pe toată lumea cu egală prietenie – şi îi încînta pe toţi cu aceleaşi poveşti –, nimeni nu putea avea pretenţii speciale de la el. Rezerva de glume reciclate de la conversaţie la conversaţie servea drept mijloc de apărare împotriva situaţiilor critice. La fel ca mulţi actori, Reagan era chintesenţa singuraticului – pe cît de fermecător, pe atît de egocentric. Un individ, despre care se spunea că este un intim de-al său, mi-a spus odată că Reagan era atît cel mai prietenos, cît şi cel mai distant om pe care l-a cunoscut vreodată.

Traducere de Adriana Tudor

CEZAR BALTAG

Calendarul evreiesc și sărbătorile toamnei

(Urmare din numărul trecut)

Sensul agrar (*„Sărbătoarea Corturilor s-o săvîrșești în șapte zile după ce vei aduna aria ta și din teascul tău"*) se îngemănează cu cel istoric, dar și universal: *„Adu-ți aminte că ai fost rob în Egipt"* și de aceea *„să te veselești în sărbătoarea ta, tu, fiul tău și fiica ta, robul tău și roaba ta, levitul și străinul, orfanul și văduva, care sînt în cetățile tale"* (**Deuteronom** XVI, 12–15). Ceremonia de azi, numită generic **lulab**, comportă simbolismul unei **orientatio** sacre: se scutură **lulab**-ul și **ethrog**-ul în direcția celor patru puncte cardinale, apoi spre zenitul și nadirul locului; la fel și în momentul rostirii psalmilor de laudă, **Hallel**. Acest ritual de azi, precum și modul în care se construiau *„corturile"* (sau *„colibele"* din frunze) – nesprijinite și neumbrite de alți copaci sau clădiri și construite în așa fel încît prin acoperișul de frunze *„să se vadă stelele"* – mărturisesc despre faptul că **Sărbătoarea Corturilor** avea inițial un caracter preponderent cosmic, *„istoricizat"* mai apoi, întru memorarea ieșirii din robia egipteană. În ziua a șaptea se îndeplinește **mițva** numită **Hoșanot**, în amintirea ritualului străvechi al înconjurării de șapte ori de către leviți a altarului împodobit cu sălcii, în strigăte de **Hoșana**.

Șemini Ațeret (pe 22 Tisri), a opta zi de la începutul sărbătorii **Sukkot**, constituie un final festiv al zilelor precedente. Se distinge, în ritualul acestei zile, Rugăciunea pentru Ploaie, **Gheșem**, intercalată la **Musaf**, în mijlocul celor **Optsprezece Binecuvîntări**, **Ș'mone Esre**), prin care Dumnezeu este implorat, *„în amintirea"* Patriarhilor (Abraam, Isaac, Iacob), a lui Moise și Aaron și a celor Douăsprezece Triburi evreiești, să *„dăruiască ploaia"*. De notat că, în această rugăciune, ploaia nu este considerată ca fiind **taken for granted**, *„uitarea de Dumnezeu"* putînd fi factor perturbator al rînduielii cosmice: *„O, de nu s-ar opri ploaia din cauza uitării datoriilor noastre"* (Rugăciunea pentru Ploaie, în **Ordinea rugăciunilor**, p. 476 III). Credința că **uitarea** ar putea opri mersul firesc al lumii, credință de o impresionantă arhaicitate, este revalorizată în context biblic și profetic și reactualizată în ritualul sinagogal.

Simhat-Tora

În spațiul dat este imposibil să facem un excurs, fie și sumar, în istoria multimilenară a evreilor. Să amintim numai că, începînd cu exilul babilonian, *„un patrimoniu spiritual este substituit patrimoniului național, provizoriu pierdut"* și că *„în practica curentă, valoarea fundamentală devine Tora, Legea"*, i.e. Biblia și interpretarea sa tradițională (cf. Josy Eisenberg, **O istorie a evreilor**, Humanitas, București, 1993, p. 44). Astfel, odată cu primul exil, și după aceea, preoții, profeții, gaonii, exilarhii au dat o nouă expresie credinței lui Israel, care i-a permis să dăinuiască în noile condiții. Așa s-au întemeiat iudaismul și expresia sa caracteristică, exaltarea **Torei**. După catastrofa din anul 70 d.Hr. și lovitura dată de ultima distrugere a Templului, evoluția ideilor religioase evreiești către o religie fără sacrificii sîngeroase și către venerarea patrimoniului sacru (**Tora** a salvat realmente identitatea poporului evreu) s-a accentuat. Nașterea iudaismului rabinic și sinagogal a fost ca o adevărată **revelație**. În **Talmud** a putut apărea chiar afirmația potrivit căreia *„Ezdra ar fi fost demn să primească Tora, dacă nu ar fi existat Moise mai înainte"*. Dacă în secolul al II-lea înainte de Hristos, în condițiile extraordinarei dezvoltări a Diasporei evreiești, iudaismul fusese pe cale să devină o **religie universală** (cf. Eliade, **Istoria...** II, p. 268), după actele sacrilege ale lui Antiochus II Epifanes și, mai tîrziu, după distrugerea Templului, s-a petrecut *„statornicirea întru Tora"*, dezvoltarea unei adevărate **ontologii a Torei**, ca trăsătură distinctivă a *„poporului lui Dumnezeu"* în vitregele condiții istorice care au urmat. Această *„exaltare"* a **Torei** a menținut intactă identitatea poporului evreu pînă astăzi. De aceea, sărbătoarea care încheie ultima zi (23 Tisri) de **Sukkot** este **Simhat-Tora** sau *„Sărbătoarea bucuriei Torei"*, în care credincioșii evrei, purtînd în brațe sulurile Cărții Sfinte, dansează în extaz, cîntînd și înălțînd imnuri de laudă lui Dumnezeu: *„Lăudat fii, Tu, Doamne, Regele Universului, care ne-ai dat nouă învățătură de adevăr și viață veșnică ai sădit în mijlocul nostru! Lăudat fii, Tu, Doamne, cel care ne-ai dat Tora!"*.

Cel ce citește ultimele versete din Carte este numit *„Mirele Torei"*. Îndată se citesc și primele versete din **Facerea**, **Bereișit**, iar lectorul care începe iarăși citirea Torei se numește **Hatan Bereișit**, *„Mirele Începutului"*. Astfel, ciclul Torei se reia imediat de la capăt, ca un cerc care nu are niciodată sfîrșit.

Oaspeți la GDS – Ion Solacolu

Ion Solacolu, editorul revistei Dialog, publicație a cercului democrat al românilor din Germania, s-a întîlnit la sediul GDS, joi 13 octombrie a.c., cu scriitori, ziariști, personalități politice. Au participat: Gabriel Andreescu, Alexandru Paleologu, Radu Filipescu, Mariana Celac, S. Damian, Rodica Palade, Horia Murgu, Magda Cârneci.

Moderatorii dezbaterilor au fost: Andrei Cornea și Gabriel Andreescu.

Ion Solacolu a preluat din mers revista Dialog, conferindu-i un caracter echilibrat prin distanțarea de ideologiile de extremă dreaptă și extremă stîngă. Pentru a menține un dialog între cercurile intelectualilor din exil și cei care se aflau în țară, Ion Solacolu a publicat toate textele interzise în România. În același timp a tipărit interviuri, comentarii din presa străină ale unor personalități din Occident care au susținut disidența românească. Din această perspectivă, revista Dialog poate fi considerată astăzi o adevărată Arhivă a Rezistenței românești.

Au semnat în paginile Dialogului: Paul Goma, Matei Călinescu, Virgil Nemoianu, Ion Caraion, S. Damian, Ion Vianu, Dorin Tudoran, Gelu Ionescu, Mircea Iorgulescu.

De profesie inginer, Ion Solacolu este prin gust estetic, discernămînt și pasiune un diletant superior. Prin curaj (a fost amenințat și de Securitate și de legionari) și spirit de sacrificiu, el este un reper al superiorității morale. În plină explozie a tehnicilor ultrasofisticate, Ion Solacolu a tipărit revista Dialog ca un artizan romantic, într-un mic atelier tipografic.

Prin dezvăluirea în Occident a condiției dramatice a intelectualului în România totalitară și prin susținerea disidenților, alături de posturile de radio Europa liberă și BBC, contribuția revistei Dialog este remarcabilă.

După evenimentele din decembrie '89 structura revistei se modifică, fiecare număr concentrînd articole, studii, polemici în jurul unei teme unice: „Extremism și democrație", „Nicolae Titulescu și politica externă", „Schimbarea alianțelor", „Puncte de vedere (sau despre inconsistența miturilor: cazul Mișcării Legionare)" și multe altele.

Necesitatea de a transforma astăzi o revistă a exilului românesc, cu circulație relativ restrînsă, într-o publicație în care se pot confrunta forțele intelectuale din țară și străinătate a constituit tema discuțiilor.

Ion Solacolu: După 1989, mulți scriitori români din exil au fost dornici să publice în revistele din România, multe dintre ele de prestigiu, cu un program distinct. În această situație, mă întreb: își mai au rostul publicațiile din exil care pînă în 1989 au constituit o tribună a rezistenței și afirmării spiritului românesc în context european? Sau altfel exprimat: contribuția intelectualilor din exil constituie o subcultură a culturii române? Între intelectualii din țară și cei care se află de mai mulți ani în străinătate există un decalaj. Între România și Occident, intelectualii din exil se află undeva la jumătatea drumului. Ei pot servi ca intermediari, pot crea un grup de elită al intelectualității românești europenizante. Din această perspectivă ar exista o soluție: o revistă din România, cu un profil similar uneia din exil, să scoată un supliment în care să fie publicați scriitori români stabiliți în străinătate. Viziunea lor ar putea constitui un punct de reper pentru intelectualii din România.

Reproducem cîteva din răspunsurile date de Ion Solacolu întrebărilor puse de gazde:

Andrei Cornea: **De ce credeți că ar exista două tipuri distincte de intelectuali români: cel care n-a părăsit România și cel care trăiește în străinătate?**

Ion Solacolu: Nu este vorba de o ierarhizare valorică, ci de parcurgerea mai devreme a unui drum, de asimilarea unor idei la care n-au avut acces.

Magda Cârneci: **Ce-i diferențiază pe intelectualii din țară de cei din exil?**

Ion Solacolu: Paul Goma avea o vorbă: Aerul! Au respirat aerul libertății. Un intelectual român care a trăit în străinătate, prin perspectiva pe care o are, poate fi un intermediar. Sînt două viziuni deosebite, complementare însă; ele pot fi utile celor care recepționează ambele mesaje.

Gabriel Andreescu: **Marian Munteanu a avut o bursă de trei luni de zile în America, putînd să beneficieze de experiența într-o societate democratică; aceasta putea să-i schimbe spiritul în mod corespunzător. Există legionari care au stat 20 de ani în străinătate și nu s-au schimbat deloc.**

Ion Solacolu: Eu m-am referit la intelectualii europenizanți. În momentul schimbării mediului cultural se produce un șoc urmat de o traumă; atunci „aerul" acționează extraordinar. Este clipa în care se naște **alt** om. Practic, el trăiește o a doua viață. Nu confundați o bursă de trei luni cu greutățile adaptării într-o societate care nu este binevoitoare. Poziția mea față de grupurile minoritare nu ar fi fost atît de clară, nu aș fi putut să înțeleg această problematică a grupurilor marginalizate dacă eu nu aș fi fost un membru al unui astfel de grup.

Gabriel Andreescu: **Care sînt limitele culturale de percepere la intelectualitatea democratică din România?**

Ion Solacolu: În discursul politic al unui intelectual român se simt urme, influențe ale unui discurs naționalist. Aceasta în străinătate ar fi considerată o tară, o infirmitate.

S. Damian: **Ion Solacolu, ca și Ion Negoițescu, care a fost un colaborator apropiat, au imprimat revistei o direcție democratică, refuzînd orice imixtiune a ideologiei de extremă dreaptă. În ciuda dificultăților financiare, a amenințărilor de tip legionar ori a celor transmise de Securitate, el a rezistat tuturor furtunilor. Textele reunite în Dialog, cele mai importante ale disidenței, reprezentau o armă a rezistenței românești. Ion Solacolu a avut intuiția să-i acorde lui Ion Negoițescu întreaga răspundere pentru un supliment literar, care s-a distins prin modernitate și radicalism estetic. Cît privește distincția între intelectualul român din Occident și cel din țară, ea nu marchează o diferență de aptitudini sau de valoare. Există însă un avantaj al celui care trăiește într-o lume mai evoluată, unde este o mare diversitate de informație. Acolo, mediul te silește să judeci evenimentele și oamenii dintr-o perspectivă mai puțin închistată în convenții și inerții, deci dintr-o perspectivă globală. Atenția față de minoritar, năpăstuit, ieșit din normalitate – această preocupare care refuză elitismul și restrîngerea șovină – constituie o componentă de neomis a mentalității.**

Magda Cârneci: **Credeți că românii din străinătate pot avea un rol pozitiv, ajutîndu-ne să depășim izolarea, tendințele de închidere?**

Ion Solacolu: În cazul românilor stabiliți în Occident este vorba despre o **prezență**. Este constatarea unei situații: ea nu trebuie să dezarmeze; dimpotrivă, trebuie să ne stimuleze. La fel de semnificativă este și distincția între european-central și european-răsăritean. Ea nu are însă nimic peiorativ. Din decembrie 1989, văzută din afară, România este blocată. Demararea, schimbarea începută la alții înainte de 1989, mărește în timp decalajele în loc să le micșoreze.

A consemnat VIOLA VANCEA

desfiinţată

Direcţia Monumentelor, Ansamblurilor şi Siturilor Istorice

Prin ordonanţa guvernamentală nr. 68/1994, transformată în hotărîre guvernamentală, Direcţia Monumentelor, Ansamblurilor şi Siturilor Istorice este desfiinţată. Hotărîrea a fost motivată de presupunerea că fondurile DMASI nu au fost bine repartizate, deşi planurile de folosire a banilor au fost aprobate de Ministerul Culturii. Un alt pretext ar fi acela că s-au comis nereguli în administrarea bugetului Direcţiei Monumentelor, fapt contrazis de controalele efectuate de către Garda Financiară şi Curtea de Conturi, în urma cărora nu s-a constatat nici o ilegalitate.

Urmările aplicării acestei ordonanţe sînt catastrofale, după cum ne relatează directorul adjunct al DMASI, arhitectul Gheorghe Sion: „Blocarea banilor în cont duce la imposibilitatea finanţării celor 100 de şantiere de restaurare. Sînt părăsite peste 20.000 de monumente (prin anularea listei monumentelor istorice întocmite de specialişti), sînt întrerupte peste 600 de contracte şi se renunţă la 200 de specialişti".

Tot arhitectul Gheorghe Sion subliniază că nu va mai funcţiona nici un fel de coordonare în teritoriu şi că inspectoratele pentru cultură nu au specialişti pregătiţi pentru a lua decizii şi pentru supravegherea lucrărilor.

DMASI a fost înfiinţată în urmă cu 100 de ani, iar în 1977 este desfiinţată de Ceauşescu. Prin Decretul 91 din ianuarie 1990, semnat de preşedintele Iliescu, se reînfiinţează Comisia şi Direcţia Monumentelor. Ordonanţa guvernamentală apărută la 31 august 1994 anulează ilegal decretul menţionat mai sus, dar cu toate acestea preşedintele Ion Iliescu este de acord cu măsura abuzivă luată de Guvern!

Vineri 15 octombrie, liderul sindical Gheorghe Păunescu a fost primit în audienţă de ministrul secretar de stat Mihai Ungheanu, unul dintre principalii protagonişti ai recentralizării care se face astăzi în domeniul culturii.

Mihai Ungheanu a încercat să se dezvinovăţească, scuzînd şi Ministerul Culturii, prin afirmaţia că ordonanţa guvernamentală nr. 68 a pornit sub altă formă, dar că Octavian Cozmîncă i-a transmis că Secretariatul Guvernului va face nişte modificări nesemnificative. Mihai Ungheanu a acceptat modificările şi a semnat în consecinţă.

În 11 octombrie 1994 ordonanţa este transformată în hotărîre guvernamentală. Articolul 9 precizează că DMASI se reorganizează în cadrul Ministerului Culturii şi că hotărîrea vine în completarea Legii 11/1994. Legea 11 prevede că Direcţia Monumentelor este o instituţie publică cu personalitate juridică în subordinea Ministerului Culturii, or, hotărîrea guvernamentală stipulează că DMASI pierde acest privilegiu, devenind o simplă direcţie în minister.

Concluzii

1. Ministerul Culturii nu sprijină acţiunea întreprinsă de salariaţii Direcţiei Monumentelor pentru a obţine anularea HG 68 şi mai ales a urmărilor ei catastrofale.

2. Deşi Ladislau Hegheduş (artizanul desfiinţării şi în 1977 a DMASI) spune că hotărîrea a fost luată de specialişti (?!) şi că el va respecta cu „încrîncenare" legea, Mihai Ungheanu recunoaşte că nu ştie cum vor evolua lucrurile, pentru că nu există întocmit nici un plan de acţiune.

3. DMASI era dezagreabil anumitor persoane, deoarece nu acorda aviz favorabil de construcţie în zone protejate. Prin HG 68 se rezolvă şi această problemă.

4. Curtea Constituţională consideră perfect valabilă hotărîrea guvernamentală, pe motivul că este o măsură politică asumată de Guvern, deşi în domeniul culturii n-ar trebui să existe o politică de partid, ci una naţională.

RĂZVAN BUTARU

EDITURA GIANA

ZVEZDOMIR MARINOV
Pasărea, trădarea şi spinul

Pe scena unei tensionate lupte date în numele trezirii la raţiune a măcar unui terran, binele reprezentat prin entităţi nepămîntene exemplare prin demnitate se înfruntă cu răul acestei planete, cu aleşii, care, prin creierele savanţilor de la NASA, duc la perfecţiune arta de a extermina populaţiile pretendente la resursele tot mai scăzute de aer şi apă ale planetei.

A şasea din seria domnului MARINOV, după „Incognito pe Terra", „Ispita" „Regina Sânzienelor", „Templierii", „Mocirla", „Pasărea, trădarea şi spinul" poartă cititorul între deznădejde şi încredere, între revoltă şi tulburată uimire, cu reluatul îndemn de a cuceri adevăratele cetăţi ale gândirii umane.

Oare de această dată...?

Adevărul literar şi artistic, nr. 240

- Cărţi rare: Ilarie Voronca pentru Colomba
- Atacul în haită
- Doi ghetari: Zigu Ornea şi Andrei Pleşu sau pasul de la intelectual la comisar...
- Nea Sile, cititorul lui Cătălin Ţîrlea
- Andrei Şerban în Japonia
- Din istoria realismului socialist în România: Modelul chinez în 1953...

EDITURA HUMANITAS

BLAGA

Trilogia culturii
I Orizont şi stil
II Spaţiul mioritic
III Geneza metaforei şi sensul culturii

Publicarea operei filozofice a lui Blaga continuă cu opera sa cea mai durabilă, *Trilogia culturii*. În ciuda influenţelor suferite din partea mai multor filozofi – Spengler şi Frobenius sînt cel mai des citaţi –, contribuţia gînditorului român este aici originală şi deosebit de profundă. Pentru că dincolo de „matricea stilistică", dincolo de „spaţiul mioritic" sau de „geneza metaforei", ceea ce se află acum în joc este însăşi şansa omului de a-şi cunoaşte propriile rosturi, o dată cu cele ale Universului. O miză care conferă întregului, ca şi fiecăreia dintre părţile lui, acea greutate proprie marilor opere.

Piaţa Presei Libere nr. 1, cod 79734, tel. 617.29.87; 617.65.75
Director general GABRIEL LIICEANU
Director editorial ADRIANA IRIMIA
Director managerial GRIGORE ARSENE

Corespondenţă din SUA

Manifestări artistice româneşti

• **9 Septembrie.** O duminică însorită de vară indiană, cînd washingtonezilor, întorşi cu toţii de la distanţele mai mici sau mai mari ale vacanţelor lor, părea să le facă plăcere să-şi regăsească ori să-şi descopere oraşul. Muzeul Woodrow Wilson (o foarte distinsă casă memorială de preşedinte american, utilizată pentru numeroase evenimente politico-mondene şi chiar istoric-academice) a organizat cel de-al 10-lea circuit anual pentru vizitarea unor clădiri semnificative din „zona ambasadelor" (un fel de „Şosea" a Washingtonului). Cu acest prilej, ambasada noastră a deschis porţile pentru ceea ce presupunem că este cel mai mare număr de oaspeţi care ne-au trecut vreodată pragul la o singură ocazie: în jur de 1.400.

În acest oraş interesul public pentru a cunoaşte interioarele clădirilor reprezentative este evident, la fel şi în ceea ce priveşte caracteristicile şi realizările („achievements") unei ţări cum este România. Cu exemplarele, puţine şi modeste deocamdată, de artă românească ce aparţin Ambasadei – din perioada interbelică pînă în contemporaneitate –, cu o masă plină de albume de artă şi cu multele explicaţii, întrebări, răspunsuri în faţa sutelor de vizitatori care s-au perindat prin încăperile de recepţie ale Ambasadei, oaspeţii au plecat evident cu o percepţie îmbogăţită asupra ţării noastre. Notăm că la program au participat şi funcţionarii federali pe care îi întîlnim în relaţiile funciare dintre Ambasadă şi instituţiile americane reprezentative.

În urma cercetării comune cu specialiştii de la Muzeul Woodrow Wilson, am găsit detaliile de bază asupra clădirii, care a fost proiectată în 1907 de acelaşi designer căruia i se datoreşte o clădire bine cunoscută: Biblioteca publică a oraşului New York; din 1926 a fost achiziţionată de guvernul român pentru a-i servi drept ambasadă. Atît specialiştii, cît şi ospeţii au fost încîntaţi să găsească un interior care, în decenii, a păstrat structura iniţială, decoraţiile, lămpile şi nuanţele, şarmul de la răscrucea dintre secole.

În preajma lui 1 Decembrie 1993 am organizat împreună cu Muzeul Woodrow Wilson, la Ambasadă, o masă rotundă dedicată preşedintelui american ale cărui principii au slujit reîntregirii României la 1918 – eveniment-dezbatere consemnat în presa americană la vremea respectivă.

• **17 Septembrie.** Organizaţia Romanian Children's Connection, a părinţilor americani adoptivi de copii din România – unul din grupurile de asemenea familii care doresc să formeze şi să menţină în conştiinţa copiilor lor originea românească –, a avut iniţiativa să colaboreze cu Ambasada României la Washington încă o dată, pentru a prezenta Bucureştiul în imagini (diapozitive). Prezentarea, o reluare a unei prelegeri din ciclul despre România, desfăşurat la Smithsonian Institution în vara lui 1992, a făcut deliciile multor prieteni mai vechi şi mai noi ai României, alături de membrii organizaţiei amintite.

• **19 Septembrie.** Ambasada României a găzduit o conferinţă de presă menită să introducă un mini-festival Eugen Ionescu, realizat în exclusivitate de Scena Theatre din Washington, director şi regizor Robert McNamara. Şirul de spectacole („Cîntăreaţa cheală" şi „Scaunele"), la Maison Francaise din Washington, se va încheia pe 16 octombrie. Scena Theatre a abordat în repetate duri repertoriul teatral românesc.

Spectatorii din Washington evocă seara memorabilă dedicată dadaismului, lui Tristan Tzara ca întemeietor – organizată prin colaborarea dintre ambasadele Românei şi Elveţiei –, în care trupa condusă de Robert McNamara şi interpreţii de la Universitatea din New York, sub îndrumarea muzicianului român Dinu Ghezzo, s-au reunit într-un moment improvizatoric de mare clasă.

• **3-6 noiembrie.** Congresul ARA – la Smith College. Marea organizatoare şi dinamul este Lory Wallfisc – o personalitate absolut ieşită din comun; accentul cade anul acesta mai ales pe muzică, dar nu e prezenţa exclusivă.

IOANA IERONIM

CRONICĂ DE CARTE

MONICA LOVINESCU „Est-etice"

Cred că oricine i-a văzut și auzit de aproape pe Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, mai mult de un sfert de oră, a observat, în mulțimea detaliilor specifice care fac din ei un cuplu unic în toată cultura română, unul plin de subînțelesuri: ludic, gata mereu să percuteze la umor, degustător de esențe suprarealiste în toate cele materiale și spirituale, Virgil Ierunca se joacă nonșalant cu structura-i aristocratică, alintîndu-și cu fină, bonom-perfidă ironie reveriile ideologic-estetice, dar cultivînd deasupra tuturor **„rîsul fără frontiere"**. În schimb, Monica Lovinescu este de obicei (bineînțeles, atunci cînd realitatea nu debordează de grotescul ce reclamă hohotul) **un om al surîsului**. Virgil Ierunca are plăcerea demontării bruște a mecanismelor textuale, de unde și rîsul total și spontan declanșat de impactul cu natura intimă a acestora. Mult mai atentă la nuanțe, la pliurile succesive ale subiectului, Monica Lovinescu preferă să întîrzie pe detalii, să compare mental diversele alternative de alcătuire a subiectului, de unde și efectul, infinit mai filtrat, al dezvăluirii acestuia: surîsul. Dacă rîsul afirmă dintr-o dată, surîsul confirmă în etape, încet, veșnic atent la măsură, la îndoieli, mereu în așteptare, lipsit de furia confirmării cu orice preț.

E poate puerilă – și, desigur, obositoare – o astfel de introducere la sistemul de lectură practicat de Monica Lovinescu. Ea cere de bună seamă o dezvoltare pe potrivă a demonstrației... pe care n-am de gînd s-o fac acum. Adică nu înainte de apariția ultimului volum, V, din **Unde scurte**, prin care se va definitiva **și scriptic** (nu doar la modul impresiilor, amintirilor auditive și legendei istorico-literare) rolul de centru al puterii literare românești, deținut decenii de-a rîndul de emisiunile realizate la Europa liberă (**Teze și antiteze la Paris, Actualitatea românească**) de Monica Lovinescu, în paralel cu cel reprezentat de rubrica lui Nicolae Manolescu din **România literară**. Abia cu toate volumele pe masă vom putea înțelege în fine la justa măsură adevărul zicalei atît de uzitate în lumea culturală – „Cabinetul 1 (literar) de la București" și „Cabinetul 2, de la Paris". Deocamdată nu analiza sincronizării celor două strategii care au determinat bursa valorilor literare de la noi pînă în 1990 ne interesează, ci discutarea strictă a volumului IV, **Est-etice**, din **Unde scurte** (ed. Humanitas).

8 ianuarie 1983–3 decembrie 1987 sînt parantezele între care este cuprinsă materia cărții. S-a observat deja că, față de primele trei volume, aplecate asupra unor perioade literare ceva mai faste, cel de acum este prin forța lucrurilor mai puțin spectaculos. Cum bine știm, exegeza ține pasul cu obiectul ei. Dar într-un mod paradoxal. Dacă la secetă se răspunde prin sete, la confuzie se răspunde prin luciditate. Dacă literatura se împiedică, e corodată politic, vinovată etic și resemnată estetic, critica ei saltă-n planul strategiilor de supraviețuire și încearcă să se impună la modul propriu-zis creator. (Este exact ceea ce scriitorii mărturisesc – unii aproape exasperați – că le lipsește astăzi. Tic paternalist, desigur, deruta inerentă produsă de fisurarea centralismului critic și neîncredere în pluralizarea centrilor de verdict și, mai ales, orientare. Discuția merită reluată cît de curînd.)

Nu altceva face Monica Lovinescu atunci cînd contrapune ofensivei genului scurt și îndeosebi practicilor textualiste (ai cărei combatanți au fost mai ales exponenții generației '80) necesitatea revenirii la romanul solid, social, politic și parabolic deopotrivă. „De unde, atunci, un fel de rezervă față de roman, dacă nu chiar un complex de superioritate, ce se lasă ghicite la cei mai mulți dintre autorii de proză scurtă? De la certitudinea – atît de des exprimată – că romanul «obsedantului deceniu» și-a jucat rolul pînă la epuizarea temei, că nu mai e nimic de spus în acest domeniu, că oroarea, tragicul, absurditatea sîngeroasă, acea neomenie transformată în doctrină de stat și-au găsit adăpost și metamorfoză literară în romanele publicate în România, și că orice încercare de a mai sonda această aberație organizată nu poate duce decît spre repetiție și clișeizare. Or, nimic nu e mai discutabil." Ieșit dintr-o „mare amărăciune", ludicul textualist era o evaziune cu două tăișuri, un bobîrnac în zidul carcerei, mai mult o dorlotare decît o cauterizare a rănilor. „Nu credem însă – așa cum lasă unii să se înțeleagă – că numai odată cu voga textului a dispărut naivitatea narațiunii, ca și buna conștiință literară (...). Din acest punct de vedere, generația '80 dă semne de vitalitate. Acești tineri scriitori trebuie susținuți și încurajați ca atare. Dar **parti-pris**-ul textualist al cîtorva dintre ei, pe cît de fertil se dovedește în prozele lor, pe atît n-are de ce să fie transformat în literă de lege pentru orientarea întregii literaturi."

Nucleul pledoariilor Monicăi Lovinescu rezidă aici în trecerea de la „realismul critic și cotidian" la „meditația asupra sensului metamorfozelor sociale ce s-au desfășurat după război la noi". Supralicitarea ludicului tehnicist sterilizează ironia, pare a spune Monica Lovinescu, tactica narcisiacă a scriitorii omoară nervul social, uman-reflexiv al actului literar, iar excesul de refugii estetic-labirintice transformă evadarea într-o condamnare pe viață a moralei, ca și a istoriei încorporate literar. De aici și marele „erou" din **Unde scurte IV**, romanul Gabrielei Adamițeanu **Dimineață pierdută**, pus de Monica Lovinescu „în fruntea epicii noastre postbelice, alături de **Moromeții** lui Marin Preda", ba chiar situînd-o pe autoare „nu numai printre cei mai mari romancieri contemporani, dar și printre cei mai buni din întreaga noastră literatură". Tot așa, Monica Lovinescu se grăbește să marcheze deosebirea ce-l separă pe Mihai Sin (în **Schimbarea la față**) de majoritatea confraților, campați cu o fervoare aproape mazochistă în caragialism: „(...) tipul de umor specific caragialesc, adoptat de cei mai mulți dintre autorii noștri de proză scurtă nu încape în proza lui Mihai Sin. Sarcasmul, în schimb, da. Din plin. Și mînia. Și îndîrjirea – categorii absente din universul caragialesc. Pînă și ironia dobîndește, la Mihai Sin, conotații violente".

Refuzul istoriei și cultura acceptării

La fel se întîmplă cu **Caravana cinematografică** a lui Ioan Groșan („Între textualitate și intertextualități, Ioan Groșan aparține noului val de prozatori pentru care literatura nu se poate face decît reflectînd asupra ei, punînd-o în chestiune în chiar clipa scrierii. Numai că, la Ioan Groșan, ușa laboratorului de creație nu se întredeschide decît în primele două schițe, ca pentru a ne avertiza că nu cartea pornește de la viață, ci viața este provocată de carte"), în **Rochia de crin** de Adina Kereneș („Spre deosebire de o bună parte a generației sale, la Adina Kereneș inadaptarea nu e doar de tip social, ci și existențial. Sau, dacă e și social, nu e vorba de o societatate precisă, pentru exorcizarea căreia referința la Caragiale ar fi operantă (...). În timp ce la cei mai mulți dintre tinerii prozatori de azi (textualiști sau nu) clișeele insuportabile sînt datate, la Adina Kereneș răul începe prin faptul de a fi în lume, iar nu într-o lume precisă"), ca și cu Bedros Horasangian („Cu două volume de proză scurtă, **Curcubeul de la miezul nopții** și **Închiderea ediției**, Bedros Horasangian arată dintru început că strategiile narative, mînuite cu neobosită virtuozitate, făcînd una cu textul, nu sînt un scop în sine, ci doar un mijloc spre a ascunde, tăinui o conștiință nefericită, a o proteja de agresiunile cotidianului. În universul său asediat de real, nu e de ales decît între a țipa sau a scrie"). La Ștefan Agopian (**Manualul întîmplărilor**) se pune degetul pe rana de sub superbele excrescențe ale irealității: „Istoria de care se feresc – în beție, știință și text – Ioan Geograful și Armeanul Zadic stă sub semnul delațiunii, ceea ce-i acordă o realitate și dincolo de text, infirmînd, pentru cîteva pagini, aprehensiunea exprimată de Nicolae Manolescu în cronica sa la **Tobit**, și anume că «jocul estetic a devenit mai important decît cel vital». Dar numai pe cîteva pagini. În restul cărții, livrescul și ludicul își împart în mod egal rolurile".

Peste tot se caută, așadar, **omenescul**, cu precădere în măsuri clasice, în datele sale dramatice și nu în exorcizarea prin rîsul sarcastic ce îmbibă palimpsestul pînă la pulverizare (practici textuale care-l atrag, în schimb, pe Virgil Ierunca), adică surîsul trist și nevindecat al unei realități pentru care, dezlipit de ethos, esteticul cu orice preț pare de-a dreptul imoral. În **Dimineață pierdută** se citește „în primul rînd un roman al bătrîneții, bătrînețea personajelor, a timpului, destrămarea, mucegăiala lui". Din **Prințul Ghica**, de Dana Dumitriu, se aleg cele mai profund actuale citate despre nenorocul românesc („Tot ce se construiește parcă se ridică pe nisip și peste noapte se dărîmă. Toți luăm asta ca pe o fatalitate și o contemplăm vesel" ș.a.). Cazul lui Dorin Tudoran este axat pe afirmația atît de cumplit lapidară a poetului: „Milioane de oameni (în România, n.n.) ce tac același gînd".

Polemicile cordiale ale lui Octavian Paler sînt salutate fără echivoc: „(...) etica își ia, într-un fel, revanșa asupra esteticului fără, bineînțeles, a-l anula. Un scriitor trebuie, în primul rînd, să-și merite cărțile, restul nu mai poate fi literatură". Din **Revoluție culturală**, de L.M. Arcade, se expun elementele de țiganiadă și „mărxărie", dar se adaugă imediat că „deriziunea atacă uneori doar suprafața cuvîntului, nu absoarbe neapărat și miezul lui alcătuit din îndurare". Discutînd **L'insouténable légéreté de l'être**, Monica Lovinescu citează încă din primele rînduri **La plaisanterie**, pentru a pune noul accent la locul cuvenit: „primul său roman (al lui Milan Kundera, n.n.) tradus în Franța se numea **Gluma**. O glumă ce provoacă și mai puțin rîsul în ultimul roman, probabil cel mai «rănit» de pînă acum". Pe Laurențiu Fulga nu-l cruță, firește, de unele compromisuri biografice, dar cînd e vorba de **Salvați sufletele noastre**...: „Acolo unde alții acuzau, pentru toate păcatele lor, Istoria, Laurențiu Fulga își asuma, neliniștit, dar lucid, culpabilitatea. Original, Lurențiu Fulga n-a fost decît din acest punct de vedere: prin conștiința sa torturată. Nu și prin determinarea de a schimba ceva din atitudinea ce provoca culpabilizarea". La Gellu Naum pune, bineînțeles, rama suprarealistă a tabloului, dar partitura ludică e sistematic punctată cu bemoli: „(...) rămîne suprarealist cu o fidelitate încrîncenată, dăruind în plus un roman (**Zenobia**, n.n.) ce-i oglindește și revoltele, și ambiția esențială. Refuzul privește literatura, ambiția este aceea de a schimba viața (...) e unul din textele literare prin care iubirea încearcă, dacă nu să reclădească lumea, cel puțin să-i afle un sens, în mizeria actuală a semnificațiilor rătăcite, alungate, răstălmăcite". Pînă și subiectele care s-ar fi pretat hohotului de rîs negru-uriaș – cum este descrierea primirii micilor colindători la N. Ceaușescu (p. 271 ș.u. – și din care Virgil Ierunca ar fi făcut un sarcastic delir satiric) – sînt deturnate către surîsul tragic al perplexității ultragiate de boicotul suicidar al istoriei de către conștiința literară de acasă: în fața imaginilor TV cu copiii înghețînd de frig în decembrie 1984 în fața comitetului central, Monica Lovinescu se gîndește „la efortul celor care, refuzînd acest bombardament cotidian al vulgarității și al prostiei, acestui neîntrerupt asalt anticultural, continuă în România să facă artă și literatură. De parcă ar fi reușit să se îmbarce pe o arcă a lui Noe unde au adunat toate mostrele unei culturi autentice".

Așa stînd lucrurile în literatură, unde datoria față de istorie prevalează asupra autodesăvîrșirii strict stilistice, se va înțelege și mai bine poziția autoarei față de C. Noica, de faimosul „refuz al istoriei" (practicat, din vechi culpe de tinerețe, și de Eliade și Cioran). Monica Lovinescu scrie cu deplină înțelegere de toți trei, însă apariția **Jurnalului de la Păltiniș** și a **Epistolarului** face dreptate egală reacțiilor atît de legitime ale lui Gabriel Liiceanu și Andrei Pleșu. Cazul Noica e prea cunoscut pentru a-l mai glosa, așa că notăm doar verdictul Monicăi Lovinescu: „(...) dacă Noica are dreptate să afirme că se poate citi și la lumina unui opaiț și ține cursuri universitare și în închisori, el n-a părut a prevedea atunci că s-ar putea ajunge, prin frig, foame și terorizare, pînă pe acel prag al mizeriei fiziologice în care cultura, atîta cît se mai poate face, devine aproape un lux paradoxal. Noi, românii, nu avem, din păcate, în spatele nostru secole de cultură intensivă, permițîndu-ne să ne mulțumim cu transmiterea mai departe în subteran sau cu simple lecturi la opaiț. Astfel de gesturi elementare și le-ar putea îngădui germanii sau francezii. Noi însă sîntem obligați să creăm intensiv și mereu, dacă vrem să ne întreținem speranța de a ne impune într-o bună zi și de a ne face cunoscut trecutul cultural în același timp cu un prezent atît de strălucit, încît să-l antreneze după sine (...). Tema lui Noica (amintită de Gabriel Liiceanu) ca la Judecata din Urmă a Istoriei Universale să nu fim priviți, noi, românii, ca un „simplu sat pierdut în istorie" dacă nu avem documentele **culturale** necesare spre a ne justifica existența i-a determinat, desigur, în mare parte opțiunea exclusivă pentru cultură. Rămîne de știut dacă la o astfel de «Judecată din Urmă» nu ni se vor cere și documente **istorice** pentru a ne justifica existența. Noica, am văzut-o, crede că nu. Alții socotesc contrariul. Aici stă, probabil, miezul oricărei discuții asupra omului Noica și a operei lui".

Mai e nevoie să subliniem acuta actualitate a tuturor celor de mai sus?

Aflată la ora confesiunilor deculpabilizante, a despovărării de podoabe și ambiguități, ieșită din retortele retoricii de tip labirintic și din levitația amorală, recăpătîndu-și, adică, vorba lui Gabriel Liiceanu, „libertatea gravitațională" – literatura noastră are acum cel puțin șansa interogației retrospective. Care este – alături de apetitul prospectiv – un specific al tranziției. Se va opta pentru cel din urmă? Referitor la Noica, Monica Lovinescu vorbea despre „refuzul istoriei în favoarea culturii". Acuma e invers, deocamdată.

DAN C. MIHĂILESCU

KLAUS KINKEL, ministrul german al Afacerilor Externe

Politica de externe germană

În acest semestru, Germania unificată se află pentru prima dată la preşedinţia Consiliului Uniunii Europene (UE). Programul nostru este hotărît de problemele ce îi preocupă în mod deosebit pe cetăţenii noştri, anume şomajul şi securitatea internă şi externă. Adevărul este că nu putem să abordăm în mod corect aceste probleme dacă nu avem în vedere un anumit scop, care să depăşească chestiunile concrete. Ce UE dorim noi să materializăm? Răspunsul este acel limpede „da" al Germaniei şi al imensei majorităţi de asociaţi ai Uniunii Economico-Monetare (UEM), spus politicii de externe şi de securitate comună şi strînsei cooperări în domeniul justiţiei şi afacerilor interne. Ora adevărului va sosi spre sfîrşitul secolului, cînd va trebui să se hotărască punerea în funcţiune a UEM. Guvernul german este dispus să facă acest pas, însă doar dacă vor fi îndeplinite criteriile stricte de convergenţă. Nu ne vom pierde în nimicuri. Va trebui, de asemenea, să se ia o hotărîre în privinţa instaurării unei politici externe de securitate şi apărare, care să fie autentic europeană. Cu Bosnia şi Rwanda se demonstrează că, în ciuda unor paşi înainte, această politică nu a fost încă definită. În timpul preşedinţiei germane negociem finanţarea acţiunilor comune pe terenul politicii externe. Propunerea noastră este să se aloce resurse corespunzătoare, prevăzute în bugetul comisiei.

Să restrîngem rolul Uniunii pînă la transformarea ei într-o simplă zonă de comerţ liber? Probabil că nu există nici o altă problemă în care poziţia germană să fie atît de importantă pentru destinul Europei. Pentru noi, UM nu poate fi concepută în termeni politici dacă nu participă Franţa şi Germania. Relaţiile franco-germane nu reprezintă o indicaţie şi nici nu exclud pe nimeni. Cu toate acestea, sînt în continuare decisive pentru viitorul Uniunii Europene, ca forţă motrice şi suport al echilibrului

Klaus Kinkel

de interese din interior. Problema ce se pune pentru conferinţa interguvernamentală, prevăzută pentru anul 1996, este următoarea: va trebui ca, în continuare, convoiul să-şi potrivească din mers viteza în funcţie de cea a vasului mai lent sau, dimpotrivă, cei care doresc să avanseze mai repede vor trebui să o ia înainte? Obiectivul nostru este un nucleu european cît mai puternic, însă preferinţa noastră este mai departe clară: să realizăm împreună traversarea, cei 12, şi să sperăm că, începînd cu 1995, cei 16.

Insistenţa cu care am apărat la Bruxelles adeziunea Suediei, Norvegiei, Finlandei şi Austriei răspundea interesului european în ansamblul său. Prima rundă a lărgirii spre Est va presupune să punem punctul final etapei postbelice. Numai atunci Germania, Austria, Polonia, Republica Cehă şi Ungaria vor înceta cu adevărat să se învecineze cu o linie trasată artificial de Hitler şi Stalin. Pentru toţi este foarte important modul şi felul în care se face adeziunea. La întîlnirea Consiliului Europei, care va avea loc în decembrie la Essen, vom prezenta, împreună cu Comisia, o strategie în această privinţă. Havel a spus-o deja: „Dacă Occidentul nu va găsi cheia pentru o apropiere de Europa centrală şi orientală, va sfîrşi prin a uita cheia propriei recunoaşteri".

Europa ca o comunitate de destine: iată un lucru care nu este viabil fără o securitate şi o apărare comune. Fără întreaga noastră participare, politica externă de securitate şi apărare europeană comună va rămîne o iluzie vană, cu toate riscurile unei renaţionalizări pe care acest lucru le implică. Aici stă enorma importanţă a hotărîrii Curţii Constituţionale germane faţă de politica europeană.

Securitate comună în Europa: acest lucru înseamnă depăşirea vechilor linii despărţitoare şi pe terenul apărării, înseamnă, prin urmare, apropierea de NATO şi de UEO. Într-adevăr, faptul de a întinde o mînă Poloniei nu trebuie să însemne că întoarcem spatele Moscovei. Ar fi un slab serviciu adus securităţii Europei. Diversele preocupări şi temeri în această zonă trebuie risipite printr-o abordare flexibilă în jurul noţiunii de interrelaţie eşalonată. Acordul de cooperare încheiat cu Rusia în Corfu, împreună cu Asociaţia pentru Pace, a pus în funcţiune acest nou mod de abordare. Fără cooperarea Rusiei nu poate exista în Europa o securitate comună. Să ne înţelegem bine: cooperare nu înseamnă revenirea la sferele de interese.

Pentru Germania, ca ţară cu un sector de export foarte dinamic, existenţa unor condiţii de bază stabile şi de securitate la scară internaţională este la fel de importantă ca şi aerul pe care îl respirăm. Astăzi securitatea şi capacitatea de acţiune nu se obţin prin autonomie, ci prin integrare. O politică de securitate lărgită depăşeşte sectorul militar şi se cere realizată cu anterioritate faţă de conflicte, pe terenul interdependenţei de interese, al stabilizării economice, al ajutorului acordat în vederea consolidării structurilor democratice; constă, prin urmare, în prevenirea incendiilor şi nu în încercarea de a le stinge. Iniţiativa pe care am lansat-o împreună cu omologul meu olandez, Kooijmans, în relaţia cu CSCE are ca obiect stimularea contribuţiei proprii a Europei exact pe aceste segmente, preluînd simultan această sarcină a Naţiunilor Unite.

Nu se va produce o militarizare a politicii externe germane. Adevăratele sarcini pe care trebuie să le înfrunte umanitatea după sfîrşitul conflictului Est–Vest sînt lupta împotriva sărăciei, împotriva degradării mediului înconjurător şi explozia demografică. Din această cauză, politica noastră externă se va concentra fără nici o îndoială şi mai departe asupra cooperării politice, economice şi culturale, ca şi asupra asistenţei. În acest scop, intensificarea cooperării regionale continuă să fie un reper fundamental. Acesta era principiul călăuzitor al conferinţei miniştrilor de Relaţii Externe ai UE şi ai statelor din Africa meridională, conferinţă care a avut loc în zilele de 5 şi 6 septembrie în Berlin.

Controlul armelor de distrugere în masă este unul dintre domeniile în care prevederea se dovedeşte în acelaşi timp a fi o mare urgenţă şi o mare dificultate. Traficul ilegal de produse nucleare nu este altceva decît varianta mai recentă şi mai periculoasă. Trebuie adoptată o serie de măsuri intercorelate, atît de politică externă cît şi internă. Între timp a devenit realitate propunerea noastră de a crea la Moscova un institut ştiinţific cu finanţare comună. Acesta a început deja să funcţioneze şi va da de lucru unui număr considerabil de oameni de ştiinţă. Propunerea mea de a stabili un regim internaţional pentru plutoniu şi de a obţine concursul sistematic al Euratom-ului şi, mai departe, al Europol-ului se află acum pe tapet. Am adresat omologilor mei din Rusia, Belarus, Ucraina şi Kazahstan o scrisoare în care subliniam gravitatea situaţiei. Moscova – un lucru deosebit de important – este dispusă să coopereze. Trebuie să se evite cu orice preţ o nouă situaţie de ameninţare nucleară total imprevizibilă. În caz de necesitate, Consiliul de Securitate al Naţiunilor Unite va trebui să se ocupe de acest risc major. În orice caz, voi ridica această problemă în următoarea reuniune pe care o voi avea cu colegii mei europeni la Usedom, la sfîrşitul acestei săptămîni. Această problematică va fi de asemenea abordată la NATO şi în prima întîlnire la vîrf a Grupului celor 7.

Pentru cei care se conduc după legea celui mai puternic nu există un stimul mai mare decît eşecul eforturilor de pace colectivă. Trebuie să ştim ce pot şi ce nu pot face ONU sau CSCE. De aceea pledez pentru un multilateralism realist şi eficace. Aceasta ar însemna:

1. Nici o organizaţie internaţională, cum este ONU, nu trebuie supraîncărcată excesiv cu funcţii. Pentru a evita erodarea credibilităţii sale, aceasta trebuie să se concentreze asupra desfăşurării funcţiilor esenţiale şi să înfrunte conflictele regionale sau dezastrele mai grave.

2. ONU are nevoie de resursele umane şi logistice speciale ale marilor naţiuni industrializate. Acest lucru presupune, între altele, ca ele să fie dispuse să combată agresiunile şi violările grave ale drepturilor omului, inclusiv „manu militari" dacă ar fi nevoie. După sentinţa Tribunalului Constituţional german, Guvernul Federal şi Parlamentul pot hotărî liber asupra acţiunii soldaţilor germani în afara zonei NATO. În fiecare caz va trebui să se definească interesele proprii şi să se conjuge cuvenita solidaritate umană şi morală cu ceea ce se poate face. Politica externă a Germaniei nu se va militariza. Cazurile în care s-ar impune presupunerea că se vor produce, cu toată probabilitatea, acţiuni de luptă vor fi în continuare excepţii. Nu există nici un punct pe harta globului în care să fie eliminată dinainte posibilitatea unei acţiuni a forţelor armate federale. Iar acum, din raţiuni evidente, ne opunem acţiunii soldaţilor din forţele noastre armate în fosta Iugoslavie.

Traducere de Cristina Müller

Articol publicat în cotidianul „La Vanguardia" (Barcelona), 19 septembrie 1994

CITITORII DIN STRĂINĂTATE se pot abona la revista "22" depunînd costul abonamentului în conturile noastre deschise la **Banca Comercială Ion Ţiriac S.A. Bucureşti, Str. Doamnei nr. 12**: (pentru **dolari** în contul 4020253230, pentru **mărci** în contul 4020253231, pentru **franci francezi** în contul 4020253235, pentru **lire italiene** în contul 4020253234) sau (pentru orice fel de valută) trimiţînd un cec (**money order**) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, Bucureşti, România.

Costul abonamentelor pentru cititorii din străinătate:

	1 an	6 luni	3 luni
– zona europeană:	80 $	40 $	20 $
	140 DM	70 DM	35 DM
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
	56 £	28 £	14 £
– SUA, Japonia, Australia:	100 $	50 $	25 $

sau echivalentul în orice monedă convertibilă.

Revista "22" anunţă exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizaţi de redacţie (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

Redactor-şef: GABRIELA ADAMEŞTEANU; Redactori-şefi adjuncţi: RODICA PALADE (societate, cultură); GABRIEL ANDREESCU (politic, filosofie, ştiinţă); Director artistic: DAN PERJOVSCHI; Secretar general de redacţie: VIOLA VANCEA; Secretar tehnic de redacţie: ALEXANDRU CIRIP; Rubrici permanente: ANDREI CORNEA, TIA ŞERBĂNESCU, N.C. MUNTEANU, HORAŢIU PEPINE (politic), ILIE ŞERBĂNESCU (economic), CEZAR BALTAG (istoria religiilor), H.-R. PATAPIEVICI (eseu), DAN C. MIHĂILESCU, MIHAI ZAMFIR, HORIA FLORIAN POPESCU (cronică literară), TANIA RADU (revista presei), ERWIN KESSLER (cronică plastică); Redacţia: OANA ARMEANU (şef serviciu social), RALUCA STROE-BRUMARIU (politic), MARIAN CHIRIAC (reporter special); Corespondenţi interni: IOAN MUŞLEA (Cluj), DANIEL VIGHI (Timişoara); Corespondenţi externi: WILLIAM TOTOK (Berlin), ADRIAN NICULESCU (Milano), SORIN ALEXANDRESCU (Amsterdam), ION MIRON DAMIAN (Paris); Difuzare: MIRCEA IONESCU (şef serviciu), IOAN CONDOR, VLAD VIERU; Gestiune: CORNELIA NICULAIE, ADELA BULGARU; Tehnoredactare computerizată: ADRIAN BALTAG; Corectură: RADU DOBÂNDĂ; Procesare text: FLORIAN ŢOROPOC; Secretariat: CRISTINA POPA.

Tipărit la **FED**

Manuscrisele nepublicate nu se restituie

Redacţia şi administraţia: Bucureşti, Calea Victoriei 120. Tel 311.22.08, 614.17.76; Fax 311.22.08.

ISSN-1220-5761